

De Moeial

Studententijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met BSG, Studiekring Vrij onderzoek en Dienst Cultuur

16de jaargang - nummer 1 - 2 februari 1998 12 OKTOBER

Dillemans II en Decreet X: algemene analyse

Als we dit aanvaarden, wordt alle zoeken zinloos

*"Universiteiten zullen als kenniscentra een onvermijdelijk groeiende en zelfs centrale functie vervullen in de kennismaatschappij van de 21ste eeuw, waarin de kennis de belangrijkste productiefactor en basis van macht en welvaart zal zijn. (...) De researchcomponent in de nieuwe producten stijgt voortdurend. (...) Eigenlijk zou men beter kunnen stellen dat ons hoofdproduct eigenlijk (sic) 'door kennis gevormde mensen' is (de kennisarbeiders van de kennismaatschappij)."*¹

*"The population of Europe must be engaged in a process of Lifelong Learning. The increasing integration of knowledge in the industrial environment changes workers into knowledge workers, which in turn changes the ways education and training have to define goals. ICT² helps in this process first by enabling people to learn how to learn in a highly participative, constructive and hence effective manner. Secondly, it can make high quality learning material accessible to all people throughout their lives independent of time and place. The upgrading of the knowledge level of each citizen will be of utmost importance for the survival of our society."*³

*"Hoe komt het dat de universiteiten zo zwak reageren op de verdere vernietiging van hun grondslagen in dit decreet, ja er in sommige gevallen zelfs actief aan willen meewerken? Omdat men aan de top van (sommige?) universiteiten bereid is alles te doen om van de Europese markttafel toch ook een paar kruimels te kunnen meeëten. Als men daarvoor de eigen doelstellingen en het belang van de studenten moet laten schieten, dan is dat vanuit dit standpunt geen te hoge prijs. (...) Want de universiteiten beseffen niet dat zij in deze economisch competitieve verhoudingen slechts geduld worden als een relic uit het verleden en dat zij, wanneer zij er niet in slagen vanuit zichzelf een rechtvaardiging voor hun bestaan te geven, zij van de kaart zullen worden geveegd, zo gauw een meer competitief en controleerbaar alternatief voor het uitvoeren van de hun toegewezen taken beschikbaar is."*⁴

Het Rapport Dillemans II is er⁵. Zoals we hadden voorspeld, nog voor de verkiezingen, en vergezeld van wéér een "ontwerpdecreet", m.n. Wijzigingsdecreet X. En beiden zijn rampzalig, finaal dodelijk, niet eens meer alleen voor de Vrije Universiteit. Wat hier voorligt betekent gewoon de radicale en onmiddellijke afschaffing van de drie pijlers waarop heel ons universitair onderwijs rust, zonder complimenten:

- De afschaffing van de 'vrije toegang' tot het universitair onderwijs;
- De afschaffing van de 'vaste benoeming' van het personeel;
- De afschaffing van het begrip 'volledige universiteit'.

Wij zullen nu de grote lijnen van de tafel liggende plannen van het duo Dillemans & Vandenbossche blootleggen aan de hand van beide documenten, die elkaar volgens het beproefde recept aanvullen en tegelijkertijd uit de wind zetten. Wat Dillemans niet kan zeggen, zegt Vandenbossche, en omgekeerd.

De afschaffing van de 'vrije toegang' tot het universitair onderwijs

Dit betekent dat het sinds begin jaren '60 verworven recht dat ge nu uw middelbare studien zonder beperking aan hogere studien kunt beginnen, wordt afgeschaft. Dit gebeurt aan het begin door de invoering van een soort alg-

meen ingangsexamen (DVII, p.62)⁶. Dit is flagrant onrechtvaardig: talloze malen is al aangetoond dat noch de prestaties in het Middelbaar, noch de resultaten op een "ingangsexamen" ook maar iets zeggen over uw slaagkansen aan de universiteit. Dillemans geeft dat ook toe. Na de klassieke klaagzang over het grote aantal mislukkingen in eerste kan waar "buitenlanders" zich zo over verbazen (DVII, p. 61), zegt hij een paar bladzijden verder volkomen terecht dat de hier geldende combinatie van open toegang met een vrij strakke studie-opbouw over het geheel van de universitaire studien genomen veel beter werkt dan de min of meer gesloten systemen in het buitenland: "Zij leidde in het verleden in elk geval tot een groter percentage binnen het voorziene tijdsschema afstuderenden (de gemiddelde studietijd is duidelijk minder dan 5 jaar, het groot aantal mislukkingen in het eerste jaar inbegrepen!) dan bv. in Nederland of Duitsland." (DVII, p. 65)⁷. Het enige wat met redelijke zekerheid met een ingangsexamen wordt gemeten is uw sociaal-economisch profiel: de finale institutionalisering van het klassenonderwijs⁸. Voor Dillemans allemaal geen probleem: "Dit betekent niet dat ieder geroepen is universitaire studies te doen of dat zelfs maar te proberen. (DVII, p. 38)".

Vervolg op pagina 4

¹Dillemans, R., *Bijzondere Opdracht van de Minister van Onderwijs, Optimalisering universitair aanbod in Vlaanderen*, 1997, pp. 14-17. Verder DV I genoemd, ter onderscheid van DV II, het Rapport dat nu voorligt.

²Information Centered Technologies, de af of niet met dwang in het onderwijs in te voeren "nieuwe technologieën" waar de industrie zo op kickt.

³Cornélis, F., Cochinaux, P., De Garady, D., Ferrant, C., Webb, M., *The ERT-report on Information and Communications Technologies in the European Union*. With the support of the KUL research team led by Prof. Roger Dillemans, 1997.

⁴Verelst, K., *Het einde van de Universiteit*, analyse van de achtergronden van het Coensdecreet, persbericht, december 1990.

⁵Voor de nieuwelingen hier: **Baron Roger Dillemans** is de oud- en ere-rector van de Katholieke Universiteit Leuven, die in 1995 van - toen nog - onderwijsminister Vandenbossche een "Bijzondere Opdracht" kreeg, om uit te zoeken hoe men het Universitair Onderwijs zou kunnen "optimaliseren". De voorgestelde ingrepen hebben tot nu toe - en uit het vervolg zal blijken dat het alleen erger wordt - enkel de twee "grootste" van de volledige universiteiten in het Vlaamse landsgedeelte (KUL en RUG) en de "Vlaamse" industriëlen (Vlaams EconomischVerbond) kunnen plezieren. Ons nobiljonske is dan ook de officiële verantwoordelijke voor het "wetenschappelijk" onderzoek over onderwijs dat de Europese Ronde Tafel voor Industriëlen (ERT) financiert. De ERT is sinds 1983 de machtigste Europese lobbygroep, waarin niet alleen superdikke kapitalisten, maar toevallig ook een pak extreem-reactionaire sympathisanten van katholieke en invloedrijke clubjes zoals Opus Dei zitten; zie De Moeial, nr. 5, dec. '97. De eerder genoemde Cornélis, hoofd van de afdeling "Onderwijs" van de ERT, is op het moment PDG van Petrofina, en werd recentelijk benoemd tot voorzitter van de Raad van Bestuur van de Université Catholique de Louvain (UCL)!!! Gezien de niet alleen maatschappelijk, maar ook ideologisch niet zo propere affiliaties van de ERT, mag ons dat niet verwonderen. Het zou ons wel in hoge mate moeten verontrusten. De

INHOUD

Pagina 2

Editoriaal
Platformtekst
Collectief

Pagina 3

De avonturen van Raf en
Eric
(met onze excuses aan Van
Leemput, J.)

Pagina 4

Vervolg Plan Dillemans

Pagina 5-9

Interview met Hubert Dethier

Pagina 10-11

Politiestaat vs. Democratie

Pagina 12

De fabeltjeskrant

Pagina 13

BXL

Pagina 14

DNA: Privé-eigendom of
erfgoed

Pagina 15

Kultuurkrant

Pagina 16

Uitknipposter (Maak je
Moeial nuttig)

Informatisering Vloek of zegen?

De krant die u nu in uw handen hebt is volledig computergestuurd opge maakt. Een computer, een lay-out-programma en een persoon die dit programma weet te bedienen is thans voldoende om deze krant vorm te geven. Ik hoor onze critici reeds mompelen: «het werd tijd». Tot vijf jaar geleden werkte de redactie van De Moecial echter reeds met hetzelfde programma. Het ging dan natuurlijk wel om een ondertussen sterk verouderde versie.

Gedurende een vijftal jaren werkten wij echter met schaar, lijn en gom. Dit was een bewuste keuze. We wisten heus wel dat er programma's bestonden die het vele werk dat hierin kroop voor een groot deel konden overnemen. Vijf jaar, waarin volgens de ene de klok werd terug gedraaid, doch volgens anderen aan mensen de kans werd gegeven deel uit te maken van het ganse lay-out proces. Met als gevolg dat vele auteurs zelf invloed konden uitoefenen op deze handelingen die, hoe je het ook draait of keert, telkenmale de authenticiteit van een artikel aantasten. Er wordt hier inderdaad op de 'inhoud-vorm spanning' gedeeld.

In de discussie over dit punt heb je zoals overal twee polen: vorm boven inhoud en inhoud boven vorm. Het is niet de bedoeling om in dit editoriaal het ene dan wel het andere te verdedigen. Het is enkel voor de lezer van belang hoe wij dit probleem ervaren en trachten op te lossen. Wat volgt is een poging om weer te geven tot welke conflicten een moderne aanpak van het krant-maken kan leiden. Toch wil ik hier even opmerken dat de kans die aan de auteurs van de artikels gegeven werd om invloed uit te oefenen op het vormgevingsproces zelden of nooit gegrepen werd. Dit is één van de redenen waarom er nu overgeschakeld wordt op computer.

In het verleden bestond er bij de redactie een vrij grote consensus over het feit dat inhoud boven vorm verheven was. Resultaat was een krant die inhoudelijk vrij goed in mekaar stak, doch qua vorm vaak heel wat te wensen over liet. Het streven naar inhoudelijke kwaliteit is een constante in de zestienjarige geschiedenis van deze publicatie. Met argusogen zien wij er dan ook op toe dat de vorm de inhoud niet onder druk zet.

Niemand op de redactie wil dat de vorm dicteert hoe lang een artikel mag zijn of welke foto er technisch gezien al dan niet tussen kan. Anderzijds waren er vroeger beperkingen op dit vlak: ook toen konden sommige foto's er niet in wegens technisch niet haalbaar.

Wat we ook ten allen prijze dienen te vermijden is de toepassing van moderne lokmiddelen en eye-catchers. Bijvoorbeeld door het toevoegen van kleine uit-treksels is het mogelijk in enkele oogopslagen een hele krant van voor naar achter lezen. Deze citaten werken het niet verderlezen van een artikel in de hand. Op basis van het citaat worden conclusies getrokken, verderlezen lijkt in eerste instantie niet noodzakelijk. Het blijft echter een uit zijn context getrokken zin, die pas meerwaarde krijgt in de volledige tekst. Handig misschien voor de vluchtige lezer, doch voor de geïnteresseerde overbodig tot storend. Bovendien vereisen deze technieken van de schrijvers een discipline die dreigt de inhoud te bepalen. Er moet namelijk rekening gehouden worden met de lengte van artikels, ze moeten uit mekaar gehaald kunnen worden en de laatste alinea moet nietszeggend zijn daar erin geknipt moet kunnen worden. Als u van mening bent dat onze slotzinnen nietszeggend zijn, blame the lay-outer.

Zo, ons eerste computerexperiment zit erop. Benieuwd hoe het er in gedrukte vorm zal uitzien.

De redactie

Erratum

In de vorige Moecial werd door de beschermheilige van Studiekring Vrij Onderzoek en de dienst PR een stuk tekst weggetoverd in het sub-hoofdstuk 'Zending universiteit bepaald door de reclamemaker' in het artikel 'Klaar voor een nieuwe beurt? Universiteit, concurrentie en marketing.' Onze welgemeende excuses voor de ontstane verwarring bij het lezen.

Hieronder volgt het ontbrekende stuk tekst samen met de wel afgedrukte inleidende en afsluitende paragraaf, zodat u gemakkelijker de draad van het vertoog weer kan oppikken.

Soit, duidelijk is dat de reclamemaker geen blijf weet met de Idee waarvan de universitaire bedrijvigheid in al zijn geledingen is doordrongen. Dit blijkt uit haar definitie van de Studiekring Vrij Onderzoek (VO): *Een speciale kring is misschien wel de Studiekring Vrij Onderzoek. Zij verdedigt namelijk het principe van Vrij Onderzoek, hetzelfde principe dat ook de VUB belijdt.* Kijk eens aan, de Studiekring Vrij Onderzoek speciaal omdat hij het principe van Vrij Onderzoek verdedigt. Een beetje zoals een appelflap speciaal is omdat ze compote bevat of zoals een zwembad speciaal is omdat het water bevat. De reclamemaker reserveert de Idee voor de activiteit van één kring die de illusie van de Idee hoog moet houden. Lijfspreuken en logo's worden van stal gehaald om de bedrijfsmatige aard van de activiteit aan de universiteit een cultureel cachet te geven. Ze sturen de intellectuele activiteit niet meer. Deze wordt voortaan gestuurd door efficiëntie en winst. Lijfspreuken en logo's worden bijgevolg geboekstaafd, ingekaderd en besproken in één enkel studiedomein of in één enkele kring. Ze verworden tot sieraden en relikwieën van de producten van de universiteit. Utiliteit regert, geld vloeit en de boekhouder controleert.

De Redactie

VUB - collectief vluchten kan niet meer?

Wij zijn een collectief ontstaan uit de algemene vergadering, gehouden op 1 oktober 1998, op initiatief van De Moecial. Het oorspronkelijke doel was een VUB-standpunt uitbouwen omtrent het gebeure. Dit bleek echter een probleem: welk standpunt zouden wij innemen en verder verdedigen?

Vrij snel ontstond een zekere consensus over het feit dat de meeste mensen de problematiek niet beheersen: het vluchtelingenbeleid, de mogelijke alternatieven, de bredere context. In eerste instantie werd dan ook verder afgegaan op het artikel verschenen in De Morgen van 26/9, waarin een aantal professoren van de verschillende Belgische universiteiten pleitten voor de opening van het maatschappelijk debat. Gezamenlijk besloten we de taak op ons te nemen om de VUB-gemeenschap te informeren en de mensen de kans te geven met kennis van zaken een zelfstandig standpunt uit te bouwen.

De eerste stap was het verspreiden van een sensibiliseringstekst verspreid in het cafetaria op vrijdag 2 oktober. Over verdere stappen wordt op dit moment nog nagedacht. Wij proberen professoren bijeen te krijgen die een informatieavond zouden kunnen inleiden om op deze universiteit het debat reeds mogelijk te maken, daarna zullen acties ondernomen worden om naar buiten te komen met een gemeenschappelijk overeengekomen standpunt.

Bij het verschijnen van deze Moecial zal één en ander reeds op poten staan. Ben je geïnteresseerd? Je kunt ons contacteren langs studiekring Vrij Onderzoek, gebouw Y' (naast het KulturKaffee) of telnr.: 629.23.28 of 629.23.38.

Fenna en Marjan

Platformtekst

Academici met uiteenlopende ideologische achtergronden - waaronder ook veel VUB-universitairen - hebben in een opiniestuk in de Morgen (26 september jl.) gepleit voor een invraagstelling van het Belgisch asielbeleid. Zij stelden dat de recente dood van Semira Adamu aanleiding moet geven tot reflectie en actie.

Die oproep vormt samen met andere een dwingende uitnodiging tot de opening van een breed maatschappelijk debat over het Belgisch vluchtelingenbeleid, waaraan volgens ons ook de studentengemeenschap gehoor zou moeten geven.

Ook wij willen in de eerste plaats oproepen tot bezinning en het doorbreken van de maatschappelijke onverschilligheid ten aanzien van vluchtelingen. Vluchtelingenopvang moet in de eerste plaats uitgaan van een diep respect voor de vluchteling zelf. Het huidige beleid faalt hierin en institutionaliseert een mentaliteit die asielaanvragers als minderwaardig beschouwt.

Wij vragen aan de studenten om te bewijzen dat we niet onverschillig staan tegenover dergelijke maatschappelijke ontwikkelingen en dat we bereid zijn met kennis van zaken deel te nemen aan het maatschappelijk debat.

Om dit te bereiken willen we in de eerste plaats de studenten informeren en sensibiliseren omtrent de vluchtelingenproblematiek. Wat ons heeft samengebracht is verontrusting en afschuw. Wij wensen aan de maatschappij duidelijk te maken dat we een asielbeleid dat verantwoordelijk is voor dramatische wantoestanden en gebroken levens afkeuren en ruimte willen creëren voor alternatieven.

De uiteindelijke doelstelling is een constructieve actie uit te bouwen. Wij willen ons niet achter een expliciete ideologische vlag scharen, maar een zo breed mogelijk forum laten ontstaan.

VUB-Collectief Vluchten Kan Niet Meer?

Colofon

De Moecial

Tweewekelijks studententijdschrift van de VUB in samenwerking met het Brussels Studenten-genootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur.

Pleinlaan 2, 1050 Brussel.
tel: 02/629.23.38
fax: 02/629.23.37
e-mail: moecial@vub.ac.be

Coördinator
Marjan Terrermetman

Vice-Coördinator
Frank Van Dessel

Secretaris
Wouter Desvire

Penningmeester
Vacant

PC-Informatici
Bart Vodderie
Dévid Verfaillie

Mac-Informaticus
Spooloos

Lay-out
Bart Vodderie

Redactie
Marjan, Frank, Wouter, Ruth, Bart, Sven, Sami, Klaas

Illustraties
Jeroen, archief

Medewerkers
Ruben en An

Abonnementen
Verantwoordelijke: Wouter
Storten op rek. nr. 001-1386975-48
met melding abo
Gewoon abo: 333 Bf
Steunabo: 1000 Bf

Verantwoordelijke Uitgever
Domenico Vaccaro
Pleinlaan 2, 1050 Brussel

Oplage: 2500 ex

De Redactie is niet verantwoordelijk voor publicaties van het BSG, VO en Dienst Cultuur.

DE MOECIAL ZOEKT NOG MEDEWERKERS

De laatste zucht van de platvis

Zoals u in de vorige Moecial kon lezen, was het de laatste tijd verdacht stil geworden rond Raf Devos en zijn satelliet Eric Aerden, het olijke pot-senmakersduo dat in vorige jaren de Sor regeerde, en tot menig humoristisch artikel in De Moecial stof gegeven heeft.

Om voor de eerstejaarsstudenten een lang verhaal kort te maken: Raf en Eric, toendertijd respectievelijk Voorzitter en Ondervoorzitter van deze zwaar gesponsorde praatclub, blonken uit in het nemen van hetzij de verkeerde beslissingen (de pest), hetzij helemaal geen beslissingen (de cholera).

Dat beide heren voor hun gevoerd wanbeleid de rekening gepresenteerd gingen krijgen viel te verwachten. Als uitdrend Voorzitter behaalde Raf maar liefst het minst aantal stemmen van alle verkozenen. Als het ware een anti-Toback effect. De enige reden dat Eric nog zoveel voorkeurstemmen behaalde ligt in het feit dat de familienaam van het ventje begint met een A, waardoor hij bovenaan de stemlijst prijkte. En zoals we allemaal wel allang weten, stemt het Vlamingske, na decennia gedridt te zijn door de CVP-voedstervader, braaf op de windbuil die als eerste op de lijst staat.

Goed. Raf en Eric dus terug naar waar ze thuishoren. Het voetvolk. Het geteisem. De middelmaat.

Velen dachten dat hiermee een einde gekomen was aan de grappen en grollen van de spitsbroeders. Een stil einde voor een groot komisch tweespan.

Tot de Raad van Bestuur weer toesloeg. Deze verkalkte, met politieke zakkenwassers gevulde leuterbarak onder leiding van een niet-Aardse le-

vensvorm, vond het nodig om op de haar geijkte wijze een beslissing door te drukken die de studenten aanbelangt: zonder boe of ba, en met een heus rookgordijn.

Waar ging het om: de RvB besloot om alle overschotten van de K-rekening niet over te schrijven naar het volgend academiejaar, maar wel om die gelden te gebruiken om de tekorten van de Sociale Sector aan te vullen (oa de verliezen veroorzaakt door het Convivium ten belope van 2.1 miljoen).

De Sor, die van toeten nog blazen wist (niemand van het gezelschap beheerst het Zortaaans waarin de RvB zich doorgaans uitdrukt), kan statutair niet anders dan akte te nemen van reeds genomen beslissingen, en daarmee was de kous af.

Doch niet voor Raf en Eric, die de kans schoon zagen om zichzelf terug in de schijnwerpers te plaatsen met een nooit geziene kwinkslag.

Want voor de leenheren van deze vazallen (men denke aan het BSG) zou het een zware financiële tegenvalleur zijn indien hun vette melkkoeien op dusdanige manier afgeroomd zouden worden (het gaat om een kleine 300.000 frank die de heren aan hun neus voorbij zien gaan).

Raf en Eric besloten dus maar de Sor te blokkeren door ontslag te nemen, hierbij volledig aan het feit voorbijgaand dat dit eerder een zegen dan wel een plaag voor de werking en de reputatie van dit orgaan zou betekenen. Raf en Eric hadden een sluw plan uitgedroefd. De Sor bestaat uit twaalf leden, waarvan acht studenten, en heeft pas rechtsgeldigheid bij een effectieve twee derde studenten-aanwezigheid. Acht op twaalf dus. Volgt nu een reconstructie van het gesprek tussen R en E.

Raf "Awel Eric, we kunnen de Sor blokkeren. Als ge met acht studenten moet zijn op een totaal van twaalf leden om iets te zeggen te hebben, dan kunnen we de zaak toch stilleggen?"

Eric "Ah ja?"

Raf "Ah ja."

Eric "En hoe denkt ge dat te doen Raf?"

Raf "Awel, door ontslag te nemen."

Eric "Ah ja?"

Raf "Ah ja."

Eric "Hoe bedoelt ge?"

Raf "Awel, als ge met twaalf mensen zijt, waarvan er acht student zijn, eh, volgt ge, awel als er van die acht studenten twee opstappen, hoeveel houdt ge er dan nog over?"

Eric "In totaal?"

Raf "Wat zegt ge?"

Eric "In totaal dan?"

Raf "Hoe 'In totaal dan'?"

Eric "Awel, in totaal dan, van degenen die overblijven!"

Raf "..."

Eric "Ge zei toch om ontslag te nemen? Of niet?"

Raf "Ah ja, juist. Awel, als ge met twaalf mensen zijt, waarvan er acht student zijn, eh, volgt ge, awel als er van die acht studenten twee opstappen, hoeveel houdt ge er dan nog over?"

Eric "Zes zeker?"

Raf "Just !!! Zes !!! Zes op twaalf. Wat gebeurt er dan? Geen Sor meer !!!"

Eric "Jamaar Raf, als er twee van de twaalf opstappen, houdt ge er toch maar tien over? Zes op tien is toch twee derde?"

Raf "Alleee Eric toch. Hoeveel is acht min twee?"

Eric "Zes."

Raf "Ziet ge !!!!"

Eric "Jamaar ge doet toch niet al-

leen acht min twee, maar toch ook twaalf min twee? Om maar te zeggen, als er van de twaalf leden twee opstappen, dan houdt ge toch maar tien leden over, m.a.w. ge hebt zes op tien, dus twee derde."

Eylaes. Driewerf eylaes. Was het de toorn van de verbolgen Zeus of de woede van de Bijbelse Jahweh? Was het een stomme elektriciteitspanne of een magnetische storm die het brein van de dappere Eric annihilende? Eender hoe, maar de geflipte hersenkronkel van Raf Devos vond zijn weg naar de stoffelijke wereld.

En toen was er niets meer.

Raf en Eric namen effectief ontslag, maar moesten tot hun ontzetting vaststellen dat de Sor gewoon verder kon werken.

Inderdaad. Een raad van twaalf leden. Twee nemen er ontslag. Er blijven dus tien leden over. Twee derde van tien wordt gemeenzaam afgerond tot zes. En het speelt helemaal geen rol of er van die twaalf of tien leden

zes of acht student zijn. Of ezel.

Feit is dat Raf zich nogmaals van zijn beste kant heeft laten zien.

Die van een totaal onbekwame derderangsklakkeman.

Eric Aerden draagt tenminste een kostuum.

Dan blijft nog de vraag: waarom? Waarom trachten Raf en Eric de Sor te torpederen voor een beslissing die toch niet meer te herroepen valt?

De demagogen onder ons zullen na lectuur van het voorgaande geneigd zijn te roepen: "Uit onkunde! Ze wisten gewoon niet dat beslissingen van de RvB voorrang krijgen op die van de Sor!"

De ingewijden onder ons zullen zeggen "Raf wil met trompetgeschal de VUB verlaten!" (Hij is inderdaad EINDELIJK afgestudeerd)

De wijze weet echter "Een scheet in een fles maakt evenveel lawaai."

Vlad Zaman

Vervolg van pagina 1

Aan het eind van de universitaire studie wacht eenzelfde gevaar, door de afscherming van een nieuw uit te bouwen elitaire 'Derde Cyclus' boven de licentiaatsdiploma's, waar ge niet meer zomaar vrije toegang zou toe hebben. De bedoeling was - en is - de degradatie van de licenties tot een "basisdiploma" i.p.v. wat ze eigenlijk zijn: een eindexamen. Dit is heel duidelijk in het feit dat het licentiaat het "ius promovendi" verleent: na uw licentie moogt u in principe aan uw doctoraat beginnen. Na het afschieten door de universiteiten van een veralgemeend 'vijfde jaar', dat bovendien slechts op één of maximum twee plaatsen zou mogen worden ingericht, past Billemans de hem vertrouwd academiek toe: *to confuse a van het* (DVII, p. 67-68). Dit doet hij door het herinvouwen - terecht! Maar wie heeft die destijds afgeschaft? - van de titel 'Aanvullende Licentie' voor de voortgezette academische opleidingen (DVII, p. 69). Zij zouden wel aan elke verwante licenties aanbiedende universiteit kunnen worden ingericht. Dit ligt anders voor de "echte specialisatie-opleidingen" (min of meer de vroegere GGS (Geaggregeerde en Gespecialiseerde Studies), maar uiteraard na een "qualiteitsingreep"). "Meer dan twee opleidingen kunnen in geen geval aanvaard worden. Met één specialisatie-opleiding voor Vlaanderen moet men in beginsel kunnen volstaan." (DVII, p. 72). Deze krijgen de titel 'Master' (DVII, p. 75; in het huidige systeem is dat het equivalent van een licentie). Voor het doctoraat is de situatie wat vager, maar wel duidelijk genoeg in licentiaties: de "doctoraatsopleiding" moet overal verplicht worden, en de elite en bij voorkeur Engelstalige specialisatie-opleiding moet er liefst minstens gedeeltelijk deel van uitmaken. Het zal niet lang duren eer de vrije doorstroming vanuit het licentiaat naar het doctoraat helemaal wordt afgeschaft. Het doel van de doctoraatsopleiding wordt overigens duidelijk in de verf gezet: "We komen uit een periode waar doctoraten (...) zeker in de menswetenschappen, het enkele resultaat waren van individueel onderzoeks- en redactiewerk, onder de (...) leiding van een promotor en beoordeling door een jury (...)." Deze ongewenste situatie zou dringend moeten veranderen: "Steeds meer stemmen gaan op om het doctoraat ook ruimer te valoriseren in

bedrijfsleven, openbare functie, enz. Dat zou dan andere klemtonen beteken in de doctoraatsvoorbereiding: het aanleren van bepaalde vaardigheden en skills die een element in het bedrijfsleven enz. kunnen garanderen." (hij verwijst hierbij expliciet naar de wensen van het Verbond van Belgische Ondernemingen, VBO; DVII, p. 117). Maar geen nood: "Tot een oplossing van het dilemma zou m.i. de suggestie kunnen bijdragen om (een deel van) de doctoraatsopleiding totaalfijf instaan voor een stuk van de gewenste geheel aan research skills, "maatschappelijke vaardigheden" (...) (DVII, p. 82). "Laten we nu om te verstande redenen deze opleiding verplichtend maken voor het behalen van een doctoraat.!!!!" (DVII, p. 83). Als klap op de vuurpijl zegt hij nog dat het doctoraat, *doctoraatsopleiding ingegrepen*, gehaald moet kunnen worden in vier jaar. (DVII, p. 83). Er zal nogal wat "sageerzamerend" worden, daar! Het blijft tenslotte ook zo dat de inschrijvingskosten van de "gespecialiseerde studies" bij voorkeur ingericht naar de wensen van het bedrijfsleven, schandelijk hoog kunnen worden.

De afschaffing van de 'vaste benoeming' van het personeel

De 'vaste benoeming' is een oud en niet alleen in België - algemeen aanvaard principe dat behelst dat ge, eens ge aan uw echte carrière als academisch begint (tegenwoordig heet dat ZAP: Zelfstandig Academisch Personeel) niet meer buitengesmeten kunt worden. Nu komt er misschien denken: waar is dat goed voor? In de privé worden toch ook mensen buitengesmeten? Maar daar draait het juist om: een universiteit is géén fabriek die meedraait met de noden van de markt, maar een instelling van algemeen belang waar op een vrije en ongedwongen manier aan wetenschap en kritisch denken zou moeten kunnen worden gedaan. Als gij om de b.v. drie jaar kunt buitengesmeten worden na een "qualiteitsevaluatie", dan zult ge wel oppassen om iets te doen of te zeggen dat het gouvernement of het grootkapitaal of... uw eigen academische overheid niet zint. Deze 'vaste benoeming' is bovendien een meer algemeen principe dat tot voor kort in heel de ambtenarij gold. Dus ook voor de mensen van

het Administratief en Technisch Personeel (ATP) van de universiteit. Dit had alles te maken met in se goede opvattingen over continuïteit en stabiliteit van de voorzieningen die door instellingen van openbaar belang dienend gegarandeerd te worden. Dat men binnen dit vastomlijnde kader wat meer soepelheid en wat minder strenge regelgeving beoogde, daar valt nog over te discussiëren. Maar de afschaffing ervan dient duidelijk naar één doel, het creëren van een arbeidsmarkt gebaseerd op concurrentie en winstbejag ook binnen de universiteit. Dillemans houdt zich wat betreft de vaste benoeming voor academici wat op de vlakte. Hij weet wel goed dat hij talloze collega's tegen de borst zou stoten, en dat er zelfs in het door hem zo aanbeiden Angelsaksische model een soort vaste benoeming bestaat - de zgn. *Tenure track*. Hij erkent zelfs dat de vaste benoeming een in eerste instantie politiek gekozen systeem was waarmee de Amerikaanse Staten staat erin (DVII, p. 94). Men zou dan ook op basis van "rijksdienst" moeten werken, en in "overgangsmaatregelen" voorzien. Billemans is wel duidelijk waar het gaat over de bedoelingen achter deze ingreep: "De opmerkingen van het universitaire aanbod in Vlaanderen wijzen uit in heel wat domeinen een stuk rationalisatie verschuivingen in functie van kwaliteit en zwaartepuntvorming en dus ook omschakelingen en overgangen van personen, gaande tot opheffing van ganse opleidingen/studierichtingen." (DVII, p. 96). Het wijzigingsdecreet heeft geen nood aan dat soort subtiliteit. Het voorziet niet alleen "sancties" (inhouding van anciënniteit, automatische ontslag na twee driejaarlijkse "negatieve evaluaties" voor de 'slechten' en "premies" voor de 'goeden', maar zelfs "afkooppremies" invoeren ingeval van "arbeidsmarktschaarste", en dit zowel voor de Raad van ATP!!! (WD X, art. III.18; art. III.27). Zie ook de betreffende Memorie van Toelichting.)

De afschaffing van het begrip 'volledige universiteit'

Op het fundamentele belang en de fatale gevolgen hiervan hebben we in het verleden - al sinds bijna 10 jaar - onophoudelijk gewezen. Met weinig resultaat, blijkbaar, als we de houding van

onze geliefde *rectrix* in het recente verleden bekijken. Het resultaat zien we nu. Dit gaat veel verder dan de louter ideologische keuzevrijheid. Het grondwettelijke begrip 'vrijheid van onderwijs' heeft immers verstrekken-der implicaties. Ter recapitulatie: het begrip 'volledigheid' vertegenwoordigt de hier te lande vigerende invulling van de oude universitiedachte, die wil dat een universiteit zich in principe op alle grote domeinen van het menselijke weten moet kunnen bewegen, en zo voortdurend de intellectuele kruisbestuiving tussen traditie en vernieuwing tussen humane en exacte wetenschappen en tussen theoretische en meer praktisch gerichte disciplines tot stand kan brengen. Een niet volledige universiteit is vanuit dat standpunt geen volwaardige universiteit. Hierbij komt nog de Belgische Grondwet uiterst expliciet eraan, dat dit van de *Erkenning* van de ideologische moedermilieu's onder discriminaties moet mogelijk gemaakt worden. Dit betekent dat de Staat elke de uitoefening van dit grondrecht van en moet mogelijk maken. Dit is het (te vaak) onbekende implicaties de zgn. 'Volheid van Onderwijsbevoegdheid' waar de Raad van State in haar advies over het Cuenydecreet, in 1924, nog eens uitdrukkelijk op gewezen heeft. Het arrest van de Raad van State over de Minisiterapie heeft dit nog eens bevestigd. Er zijn evenwel ook financiële consequenties. Dit blijkt duidelijk uit het feit dat de Katholieke zijk, zich beroepend op haar grondwettelijk recht, de financiële gelijkschikeling van het eigen onderwijsnet met dat van het Rijk in toenemende mate heeft weten door te drukken. Het zou bijzonder onlogisch zijn, mocht deze redenering dan niet ook in principe voor alle universiteiten gelden. Het ongedefinieerde en ook volslagen ondefinieerbare begrip "kwaliteit" verandert daar niks aan!¹¹ Het verst dat men kan gaan is de financiering te koppelen aan een aantal vaste, formeel eenduidige criteria. Dit was vroeger het geval, en werd gecontroleerd door de zgn. 'Homologatiecommissie'. Maar ook dan behielden de universiteiten ten volle het recht om van die criteria af te wijken; dit feit lag aan de oorsprong van het verschil tussen 'wettelijke' en 'wetenschappelijke' diploma's. Het bezit van een wetenschappelijk diploma had enkel tot gevolg dat men op met een

wetenschappelijk diploma geen carrière kon maken in openbare dienst, omdat de aldaar vereiste diploma's - nogal evident - allemaal een wettelijk karakter moesten hebben!¹². De nefaste cirkelredenering van de "Vlaamse" regering, die dit grondrecht probeert te omzeilen door de financiering te koppelen aan de "kwaliteit", en de "kwaliteit" aan de financiering, is dan ook totaal ongrondwettelijk. Bovendien wil men nu zelfs zover gaan ook rechtstreeks inhoudelijk in te grijpen. Dillemans in een nauwelijks omloerste manoeuvre via een 'Erkenningcommissie' die hi' voorzichtigerwijze maar heel hypocriet enkel nog ter sprake brengt in de discussie over het 'vijfde jaar' (DVII, p. 67) op basis van welk criterium zou die commissie werken? Jawel, de 'kwaliteit'. De "Vlaamse" regering - indien zij ons voorstel Vandenbossche volgt - schiet eens te meer de dalkelijkheid, of de maase prestaties - zullen, na een aantal procedurele stappen, worden geëvalueerd door het "onttrekken van onderwijsbevoegdheid" aan de betrokken instelling! Op basis van welk criterium? Jawel: de 'kwaliteit'. (WD X, art. IV.8; art. IV.9).

Deze drie bedreigde pijlers zijn de basis waarop ons universitaire onderwijs - traditioneel een van de beste ter wereld (DVII, p. 27) - gevestigd is. Zij zijn eigenlijk het fundament van de op het principe van de Academische Vrijheid grondveste Universitaire Gemeenschap. Een gemeenschap is geen 'markt'. Afschaffing van deze pijlers komt dan ook onverkort neer op het afschaffen van wat hier traditioneel verstaan werd onder het begrip 'Universiteit'. Het betekent de reductie van de vermogens van de zoekende geest - zowel individueel als collectief - tot een "oplosser van problemen". Critiek is niet meer nodig, innovatie wel. Kennis is een 'koop-waar' geworden, en de emancipatorische intellectuele activiteiten wordt gefixeerd op "verbetering" van het bekende!¹³. Al de rest tegenwoordig immers verlies. Om Plato te parafaseren: als we dit aanvaarden, wordt alle zoeken zinloos.

Karin Verelst

ledenlijst van de ERT kan op het redactietoekaal bekomen worden. Over Dillemans' eerste rapport en de eruit voortvloeiende 'nota' van Vandenbossche leze men de vorige Moel.
¹ Daar heeft men vorig jaar - met medeplichtigheid van de VUB - al een begin mee gemaakt bij de Geneeskunde. Het valse excuus was dan de stijging van de kosten van de ziekteverzekering. De VUB betaalt nu de rekening: 16 nieuwe eerste-kamers ingeschreven dit jaar (geneeskunde was traditioneel één van de grote richtingen aan de VUB, en het Academisch Ziekenhuis, waar onze rector-onbijzon zo graag mee pronkt, zal binnen enkele jaren niet eens voldoende nieuw academisch personeel meer kunnen aantrekken. Naast de principiële onrechtvaardigheid mensen op grond van dergelijke arbitraire examenresultaten het grondwettelijk recht op Vrije Studiekeuze te ontnemen, wordt de VUB als "kleinste" van de drie traditionele volledige universiteiten uiteraard het zwaarst getroffen. Dat was, zoals in het verleden reeds uitvoerig aangehouden, ook de bedoeling.
² In Duitsland bedraagt het aantal "afstuderenden" amper 10%! Het succes van het Belgisch model werd zelfs in de - toch totaal aan economische a priori's onderhevige - OESO-studie over het Vlaams Hoger Onderwijs erkend. Zie: Verhoeven, J. C., & Beuselinck, I., *Higher Education in Flanders (Belgium), A report for the OECD*, Brussels, 1996.
³ Dillemans erkent dit ook expliciet, maar hij draait de zaken om: niet de onrechtmatige sociale verhoudingen liggen ten oorsprong aan het probleem, maar de domheid van deze benadeelden om de "verkeerde" scholen te kiezen! "Het waartichtig sociaal probleem blijft m.i. dat van de ongelijke kansen volgens de gedane voorstellen gezien de ongelijke kwaliteit van de instellingen van secundair onderwijs die zeker voor een aantal sociaal-cultureel zwakke burgers destijds werden gekozen met onvoldoende inzicht op grond van andere argumenten dan de kwaliteit van school en student." (DVII, p. 62) (Sic!!!).
⁴ Het typische fenomeen van de nieuwe, meestal van katholieke origine zijnde "Vlaamse elite" te Vandenbrandistan, die even hartstochtelijk als ze het Frans verwerpt het Engels omhelst, doet zich ook hier voor. Zonder in detail te treden verwijs ik naar "Francophonie" als term om Wallonië aan te duiden: het veroordelen van een door Frankrijk en Duitsland gesteund model van studie-opbouw is "te Frans gericht" (De twee genoemde landen zijn inderdaad maar verwaarloosbare plekjes op de Europese landkaart; het verlangen om onze "op de Latijns-Franse traditie" gebaseerde universitaire titulatuur te veranderen (ongetwijfeld in Angelsaksische zin, cfr. zijn voorkeur voor "master"); het pleidooi (twintig jaar na de gedurende een eeuw bevochten vermederlandsing van onze universiteiten) voor de invoering van de "meertaligheid", die eigenlijk een verengelsing inhoudt, zeker in de hogere cycli "Engels, het latijn van deze tijd" Etc. etc. Het is inderdaad van belang het Latijn te behouden als hogere onderwijstaal, maar dan wel het echte... Ik vermoed dat deze bij uitstek provincialistische drang tot 'internationalisering' samenhangt met 1) de frustraties van een tot voor kort niet aan haar trekken komende intellectuele laag van de bevolking, en 2) het middel bij uitstek is om zich ten opzichte van de oude elite te affirmeren. Het blijft natuurlijk een feit dat de redenen die nu aangehaald worden ten gunste van het Engels exact dezelfde zijn als die honderd jaar geleden voor het Frans. En met heel wat minder voor ons relevante cultuurhistorische grond. Arm Vlaanderen.
⁵ Dit erkent Dillemans ook duidelijk op verschillende plaatsen in zijn rapport.
⁶ Dit blijkt nog eens ten overvloede uit het Nederlandse geval, waar men al in de jaren tachtig, om de 'qualiteitsbewaking' als organisatieprincipe van het Hoger Onderwijs te kunnen invoeren, het pluraliteitsprincipe uit de Grondwet heeft moeten schrappen!
⁷ Dit verklaart ook waarom zowel Dillemans als Vandenbossche zo graag de 'civiele effecten', de beroepsvereisten, zo graag tot een regionale materie zouden zien worden. De nationale beroepsvereisten zijn immers tot stand gekomen in een logica die nog ten volle uitging aan de grondwettelijke 'vrijheid van onderwijs'. (DVII, p. 60).
⁸ Een veelzeggend citaat dienaangaande: "De wetenschap is gestadig voortuitgegaan sedert de Tweede Wereldoorlog en zij levert, samen met een humanistische en solidaire opstelling - die ook tot ons West-Europees erfgoed behoort - het draagvlak voor de oplossing van grote problemen van de mensheid (...) we moeten niet vervellen in een modieuze, met leedvermaak doordrenkt anti-positivisme en de ontromning meevieren van de wetenschap, omwille van haar onoverwinnelijkheid (...) om al onze problemen op te lossen (...) De wetenschap heeft nog nooit iets verkeerd gevonden. Wel is bij de toepassing van haar methoden en resultaten een ethische opstelling meer dan ooit aan de orde." Deze sirenzang uit de neutraliteit van de wetenschap brengt onze baronesse ere-rector dicht in de buurt van zijn collega te Freiburg: "The prattle about the crisis of science should finally be toned down." Heidegger, die deze zin uit de rector's Inaugurale Rede citeert (in: *Basic questions of Philosophy. Selected "problems" of "logis"*, Indiana University Press, 1994, p. 49). commentarieert hierbij: "Historical reflection on the past and on the future leads to an insight into the groundlessness of the contemporary relation (or lack of relation) to nature; it leads to the insight that the natural sciences, as in general all sciences, in spite of their progress, or perhaps precisely because of this progress, find themselves in a crisis. (...) The most acute crisis of today's science might consist precisely in having no suspicion of the crisis in which it is involved (...)." We bevinden ons in 1937, drie jaar voor het wetenschappelijk georchestreerde slachtoffer dat wij algemeen noemen: de Tweede Wereldoorlog, begon.

Van Kandidaat tot Emeritaat

De Moeial sprak met Professor Doctor Hubert Dethier

In de interviewreeks 'van Kandidaat tot Emeritaat' is het vandaag de beurt aan Hubert Dethier. De filosofie achter deze reeks moge duidelijk zijn: er verdwijnt een generatie professoren die de oprichting van deze universiteit hebben meegemaakt. Het lijkt de redactie zinvol om deze mensen nog een laatste keer aan het woord te laten, zodat de jongere generatie er lessen zou uit kunnen trekken. Hubert Dethier blijkt nog steeds een gedreven man te zijn, en schroeft zijn werkzaamheden hoogstens qua intensiteit wat terug. We laten hier deze warme persoonlijkheid nu zelf aan het woord.

De jeugdjaren

De Moeial (verder DM): Professor, wat herinnert u zich nog van uw eerste levensjaren?

Hubert Dethier (verder HD): Dat begin was eigenlijk vrij moeilijk. Mijn vader was een Waal, mijn moeder was wel een Vlaming, doch thuis werd er Frans gesproken. Mijn vader werkte voor een grote betonmaatschappij. Dus eigenlijk waren we vrij arm, mijn vader was een kleine bediende, een arbeider. Op mijn zesde levensjaar belandden we in Hasselt en daar moest ik dan naar een Nederlandstalige klas.

DM: Maar u werd in het Frans opgevoed?

HD: Ik was inderdaad Franstalig opgevoed, dus ik moest leren lezen, rekenen en schrijven in een voor mij volstrekt vreemde taal. Dat ging zeer moeilijk. Ik had al problemen, en was moegeterd door de kleine Hasseltenaars. Er waren er wel een paar die het voor mij opnamen. Ik had een paar bodyguards (lacht). Maar in het algemeen verliep het moeilijk. Ik moest dus ook nog bijlessen nemen bij de Ursulinen (katholieke zusterorde, gesticht door Angela van Merici in 1535, nvd.). Daar heeft een jonge zuster mij het Nederlands bijgebracht. Na een half jaar is dat dus wel enigszins goedgekomen, maar het was toch heel moeilijk. In Hasselt deed ik dus mijn eerste en tweede studiejaar, in volle oorlogstijd. Ik ben mijn eerste studiejaar in '39 begonnen. Dat was nog maar net bezig wanneer de oorlog met Polen uitbrak. En plots die Duitse aanval op 10 mei.

DM: U herinnert zich die aanval blijkbaar nog steeds vrij levendig?

HD: Ik herinner me dat zeer goed. Dit waren aanvallen van Duitse vliegtuigen. Ik werd 's ochtends wakker onder een oorverdovend lawaai dat ik nog nooit in mijn leven had gehoord. Het waren stuka's (*Sturzkampfflugzeug*, Duitse duikvluchtbommenwerper, nvd.) die bepaalde stellingen bij het Albertkanaal aanvielen. Dan kwam het moment van de vlucht. Holderdebolter met de trein naar Brussel die gemitraillerd werd. Toen heb ik voor de eerste keer in mijn leven doden gezien. Ik heb Belgische vliegtuigen naar beneden zien tuimelen. Het was dus toch wel een zeer erge confrontatie.

DM: Ik heb nog nooit iemand dood gezien, behalve dan op televisie.

HD: En een beetje hoger op het Albertkanaal, landden Duitse valschermpringers. Die trein die op weg naar Brussel was werd dus zo een beetje mishandeld. We zijn daar dan toch heelhuids aangekomen en dan heb ik een tijdje bij mijn grootouders gewoond.

DM: U heeft dus in Brussel gewoond tijdens de oorlog?

HD: Slechts een paar maanden. De eerste maanden van de oorlog. Daarna zijn we naar Hasselt teruggekeerd, maar het huis was bezet en helemaal geplunderd door Duitse soldaten. We zijn dan op zoek gegaan naar een andere woonst. Mijn ouders waren dood-arm, en hier hebben ze voor de tweede keer alles verloren wat ze hadden. Ze hadden ook al de Eerste Wereldoorlog meegemaakt. Het zijn eigenlijk heel tragische levens geweest. Dat heeft me mijn hele leven lang strak getekend, aangezien ik zeer aan mijn ouders gebonden was. Ze hebben het ongelooflijk moeilijk gehad. Ik ben ook een paar maanden in Brussel naar school geweest, maar daarna weer in Hasselt, waar ik ook mijn tweede studiejaar gedaan heb.

Door het werk van mijn vader trokken we dan naar Vilvoorde, in de omgeving van de Zenne. Daar kwam ik dan in het derde studiejaar terecht. Ik heb dan mijn lagere school verder in het Nederlands afgelegd. Ondertussen werd er thuis nog altijd Frans gesproken. Na de lagere school ging ik dan naar het atheneum in Vilvoorde, Grieks-Latijnse afdeling. Ook de rest van de oorlogsjaren hebben we in Vilvoorde meegemaakt. Vilvoorde was een van de grote

Belgische industriële centra met onder andere de KRUPP-fabrieken, met de militaire luchthaven van Melsbroek naast Zaventem, dat ook regelmatig werd bestookt. Ook al die Duitse industrieën ter hoogte van Haren (dorpe tussen Vilvoorde en Brussel, nvd.). Vilvoorde werd dus ook herhaaldelijke keren gebombardeerd. Daarom ben ik die periode om veiligheidsredenen een tweede keer bij mijn grootouders moeten gaan wonen in Brussel. Van het vijfde studiejaar is er niet veel in huis gekomen, dat was het jaar van de bevrijding, van bestendige bombardementen. Dat schooljaar hebben we vrijwel volledig in schuilkelders doorgebracht. Dat vijfde studiejaar is er zo ongeveer tussenuit gevallen. Dat waren zeer bewegende jaren.

DM: Tja, wanneer ik denk aan mijn jaren in de lagere school in een dorpe ergens tussen Antwerpen en Brussel, dan weet ik eigenlijk niet echt veel te vertellen. Er gebeurde wel veel in uw jonge leven.

HD: Ja, dat waren bewegende tijden ... en iedereen van mijn generatie heeft dat meegemaakt ... Thuis was er ook altijd veel spanning omdat mijn vader weerstandster was. Af en toe kwam hij van zeer gevaarlijke operaties naar huis en dat veroorzaakte voor ons gezin heel wat zorgen. Wij luisterden geboeid naar radio London, naar de BBC. Mijn moeder stond op uitkijk in de straat om te zien of wij niet afgeluisterd werden. Zo gebeurde dat. Ik heb in die tijd ook een beetje de ganse wereld leren kennen wegens het indrukwekkende aantal landkaarten die in het achterhuis opgesteld waren tegen de muur.

Mijn vader volgde de terugtocht van de Duitse troepen sinds Stalingrad. Ook de strijd tussen de Verenigde Staten en Japan in de Stille Oceaan volgde hij op de voet. Eiland na eiland werd door de Amerikanen herovert. Dat waren indrukwekkende lessen aardrijkskunde. Je kreeg de suspens gratis erbij.

DM: Maar het was pijnlijke realiteit.

HD: Ja, het was echt. En dan de bevrijding in '44. Dat was toen ik in mijn zesde studiejaar zat. Dat heeft me ook zeer sterk getekend. Zo ben ik twee van mijn onderwijzers verloren, de meesten met de weerstand. De Witte Brigade, weet je wel, en die waren in bepaalde acties gesneuveld. En dan moet je weten dat we deze onderwijzers slechts enkele maanden gekend hebben. Maar die mensen zijn in onze harten gebleven. Die zijn, ik wou er eigenlijk niet over spreken, *op het veld van eer gestorven*.

DM: Maar hoe ging dat dan in zijn zijk? Wisten jullie dat die mensen weerstandsters waren?

HD: Tijdens de oorlogsjaren wisten we dat niet. Maar na de bevrijding in september '44 werden ze ingelijfd in het Engelse leger. Eén van hen was ontmijningspecialist. Op dat ogenblik was het officieel. En alle leraars die weerstandsters bleken te zijn waren voor ons echte helden.

Al bij al hadden we dus toch wel een harde bezetting gehad. Wij vonden het leuk bevrijd te worden. Wij kenden dat fenomeen van de zwartemden, van de collaborateurs, van de Hitler-jeugd. Het was een beetje zoals het Vlaams Blok, maar op een andere, meer militante manier. Het was een beetje het Vlaams Blok wat het zou worden moesten dergelijke omstandigheden terugkeren. Die riepen al zingend en geüniformeerd over straat. Zij zongen wel, maar voor de gewone mensen werd het eigenlijk zeer stil op zulke momenten. Ik had vriendjes op school waarvan de vader ingelijfd was bij de zwartemden en die soms zelfs lid waren van de SS. Ik had zo een vriendje waarvan de vader gesneuveld is in de strijd om Stalingrad. Wij kinderen beleefden de oorlog zo een beetje op onze eigen manier, wij waren in groepjes verdeeld.

DM: Waren jullie ook verdeeld in *zwarten* en *witten*?

HD: Ja. Wij speelden bijvoorbeeld niet met kinderen waarvan geweten was dat hun ouders collaboreerden. Er was een zeer bepaalde discriminatie. Wij speelden niet met hen, al konden die kin-

KORTE BIOGRAFISCHE SCHETS

Hubert Dethier werd geboren op 21 juli 1933. Alvorens zich in te schrijven aan de Université Libre de Bruxelles gaf hij gedurende een tiental jaren les aan een technische hogeschool. Hij doctordeerde in de wijsbegeerte, doch studeerde eerst Germaanse alvorens de studie wijsbegeerte aan te vatten. Zijn proefschrift handelde over Pietro Pomponazzi (Pietro Pomponazzi, de vrije geest van de dubbele waarheid).

In 1969 begon hij aan de VUB te doceren. Enkele titels van cursussen: Filosofie van de Geschiedenis, Geschiedenis van de Middeleeuwse filosofie, Verklaring van Middeleeuwse filosofische teksten, Geschiedenis der Godsdiensten, etc. Zoals de lezer kan merken is het aantal vakken dat hij doceerde bijzonder groot. Geschiedenis en Problematiek van de film zal zeker door hem blijven gegeven worden.

Algemeen kan men stellen dat het werk van Dethier kan omschreven worden als een poging om de problematiek van de westerse subjectiviteit historisch-wijsgerig te ontplooien. De centrale begrippen om dit tot een goed einde te brengen zijn: filosofie, godsdienst, vrije gedachte en maatschappij.

De mensen die hem het meest beïnvloed hebben zijn professor Flam, Jean-Paul Sartre en Leo Apostel. Deze laatste was dan ook de man die twee jaar voor Hubert Dethier de prijs van het vrijzinnig humanisme in ontvangst mocht nemen. Deze prijs wordt toegekend 'op grond van een evaluatie vanuit een vrijzinnig humanistische optiek en omwille van een consequent volgehouden levenshouding, hetzij op het vlak van denken en handelen, hetzij op basis van praktische inzet voor het vrijzinnig humanistisch gedachtegoed'.

De laatste tijd publiceerde Hubert Dethier nog enkele werken waaronder "De beet van de adder". Dat werk verscheen in twee delen. Ook stond hij in voor de publicatie van delen van Flam's dagboeken. Dit werk werd in gans België positief onthaald. Het verhaalt de ervaringen van professor Flam in de Duitse concentratiekampen.

deren daar ook niet altijd aan doen. Maar ze droegen van tijd tot tijd een beetje de ideeën van hun ouders uit, wat begrijpelijk is. Zij waren eigenlijk totaal onschuldig. Toch voerden wij zo onze kleine oorlog op straat.

DM: U heeft niet het gevoel, zoals de schrijver Malaparte in zijn werk 'De Huid', dat er door de bevrijding een soort nieuwe bezetting werd opgedrongen? Hij beschrijft eigenlijk hoe de Amerikanen via Napels (Itali) binnenkwamen en zich gedroegen als nieuwe bezetters.

HD: Tja, in ieder geval was Malaparte wanneer hij deze momenten beleefde ouder dan ik. Ik was nog een kind. Hij was reeds een volwassen man.

DM: Maar wat ik bedoel is het volgende: Ik heb met mijn grootmoeder vrij lange gesprekken gevoerd over haar ervaringen in de Tweede Wereldoorlog, en wat mij telkens opviel was haar misprijzen voor de Amerikanen en de Engelsen die hen kwamen bevrijden. Natuurlijk was zij blij dat de bezetting voorbij was, maar telkens weer wijst zij op de hoffelijkheid van de gewone Duitse soldaat, en dit in tegenstelling tot de Engelse en Amerikaanse troepen.

HD: Natuurlijk waren wij kinderen. Het waren de troepen van Montgomery die ons bevrijd hebben en die werden natuurlijk hartstikke toegejuigd. Dat waren onze helden, dat waren de mensen die ons onze vrijheid opnieuw bezorgden. Maar natuurlijk kan je niet zomaar spreken over "Engelsen" of "Amerikanen" of "Duitsers". Je kan ze natuurlijk niet allemaal over dezelfde kam scheuren. En ik weet ook dat er in het huis naast ons ook Duitse soldaten waren en daar waren heel lieve mensen bij die blijkbaar thuis ook kinderen hadden. Die mensen die wilden ook met mij spelen en die gaven ook geschenken. Toch moet ik toegeven dat ik me daar - zelfs met mijn jeugdige leeftijd - vrij ongemakkelijk bij voelde. Maar ik herinner me goed dat dat goede mensen waren.

Ze zijn natuurlijk meegesleurd door een bepaalde ideologie. En vele Duitsers stonden helemaal niet achter Hitler. Die hielden helemaal niet van dat hele oorlogsgebeuren. Er waren er bij die heel vreedzaam waren. Maar er waren natuurlijk die zwartheden. En ofwel aantrokken door de ideologie, ofwel - zoals in '14-'18 - dachten zij de Vlaamse zaak op die manier te bewerkstelligen. Zij dachten dat er door die collaboratie iets uit de bus zou komen voor Vlaanderen. Sommigen waren idealist, zoals de aanhangers van Verdinaso (VERbond der Dlets NAtionaal-Solidaristen, nvdr.). Heel veel mensen zijn toen meegesleurd met de heersende ideologie van die tijd. De algemene conclusie is hier dat je op mensen geen algemene statistieken en clichés mag toepassen.

Een academische carrière?

DM: Misschien kunnen we het hoofdstuk "oorlog" hier laten rusten, en kunnen we overgaan op uw verdere levensloop?

HD: Wel, ik ben dan afgestudeerd in de Grieks-Latijnse klas. Dat was in '51. Door het lage inkomen van mijn ouders kon ik niet meteen naar de universiteit toe. Nu, misschien goed dat het zo verlopen is. In ieder geval ben ik dan naar een hogere middelbare normaalschool gegaan. Daar heb ik dan mijn regentaatsdiploma behaald. Ik was dan bevoegd Nederlands, Engels en Duits te onderwijzen. Ik heb dan ook les gegeven als regent aan het Franstalig onderwijs. Enfin, mijn vader was zeer gelukkig toen ik in '53 in een hotelschool begonnen ben. Dat was een hoger instituut voor voedingsbedrijven en aanverwante sectoren. Ik gaf dan les in de afdeling hotelbedrijf. Ik moest dan voornamelijk kelners opleiden in Duits- en Nederlandstalige conversatie. De school zelf was Franstalig.

Maar ik heb me dan praktisch hetzelfde jaar laten inschrijven aan de ULB (Université Libre de Bruxelles). Ik ben daar onmiddellijk aan mijn universitaire studies begonnen als werkstudent. Ik had altijd al zin gehad om naar de universiteit te gaan. En nu ik geld verdiende kon dat eindelijk.

DM: Ik kan me inbeelden dat dat niet zo eenvoudig was. Dat moet echt uw roeping geweest zijn.

HD: Dat was ook zo. Maar het is uiteindelijk wel begonnen met een zeer grote frustratie. Ik had ook zoveel aan mijn hoofd. Ik stond de ganse dag voor de klas, en dan moest ik 's avonds nog de cursussen van het avondonderwijs volgen. Dat eerste jaar is dan ook glansrijk mislukt. Het tweede jaar heb ik me echter kunnen herpakken en daarna is dat eigenlijk allemaal vrij vlot verlopen.

DM: Ik vind het eigenlijk fantastisch dit te horen. Er zijn immers ook aan deze universiteit vrij veel mensen die in hun eerste jaar veel moeite hebben om te slagen. En er zijn er ook veel bij wie dat niet lukt. Velen onder hen beginnen dan aan zichzelf te twijfelen, terwijl dat in vele gevallen niet nodig is. Het is immers zo dat de capaciteiten van deze mensen zich pas in andere omstandigheden manifesteren. En daar bent u eigenlijk een levend voorbeeld van.

HD: Tja, het was eigenlijk allemaal nog ingewikkelder dan dat. Ik moest namelijk ook nog mijn legerdienst doen. Dat was twee jaar in die tijd, in volle koude oorlog. En in de zomer werkte ik om wat bij te verdienen als opvoeder in een vakantiecamp. Dat was een vakantiecamp van de Socialistische Vooruitzende Vrouwen. En eigenlijk was dat een verschrikkelijke zomer toen. Ik moest daar op die kinderen passen terwijl het praktisch alle zestig dagen regende. Ik heb daar dan ook een vrij zware longontsteking opgelopen. Gelukkig ben ik daardoor aan mijn legerdienst kunnen ontsnappen. Toch was dat een vrij zware ziekte hoor. Ik ben er toch goed van hersteld en werd behandeld in de militaire hospitalen te Tienen en Brussel.

DM: Vertel u even wat over uw ervaringen aan de ULB (Université Libre de Bruxelles, nvdr.)

HD: Dat was daar eigenlijk een vrij curieuze toestand. U weet dat de unitaire ULB een Franstalige universiteit was. Het was de rechtsfaculteit die het eerst vervaamst was, die wel deel uitmaakte van de unitaire ULB. Maar wij konden ook Nederlandstalige vakken kiezen. Wat de algemene vakken betreft heb ik er sommige in het Frans afgelegd en andere in het Nederlands. Dat was allemaal vrij curieus. Franstaligen en Nederlandstaligen liepen daar allemaal door elkaar. Ik vond dat eerlijk gezegd een heel plezierige tijd. En het leuke was dat veel mensen eigenlijk tweetalig waren. Dat is inmiddels verdwenen. Ik heb er bijvoorbeeld in het Frans les gehad van professor Perelman (Chaim Perelman gaf logica aan de ULB, nvdr.). Leo Apostel was diens assistent in die periode. Apostel ondervroeg me dan in het Frans. Hij had dat natuurlijk ook in het Nederlands kunnen doen. En eigenlijk had ik me daaraan verwacht, maar Perelman kende niet zo goed Nederlands, met als gevolg dat Apostel me dan maar in het Frans ondervroeg. Dat was ook mijn eerste kennismaking met Apostel. Er zouden nog andere kennismakingen volgen.

Dat diploma dat ik dan haalde had dan ook vrij snel gevolgen op mijn beroepsleven. Ik kon dan beginnen lesgeven aan de AI. En dat waren al meer gemotiveerde klassen. Minder beroeps. En ik begon dan ook andere vakken te geven, zoals moraal en geschiedenis. Ik heb dat eigenlijk allemaal zeer fijn gevonden. Later heb ik dan kennisgemaakt met de filosofen, waaronder Flam. En eigenlijk heeft ons dat een beetje wakker geschud. Dat was iets nieuws. Dat hadden we nog niet meegemaakt. We hadden natuurlijk nog goede professoren in de Germaanse, maar Flam was toch iets apart. Ik had ook altijd belangstelling gehad voor filosofie en ik voelde dat goed aan. Hij heeft dat echt gestimuleerd. En ik was niet de enige die dit gevoel had. Vele van mijn medestudenten - waaronder een aantal die nu professor aan de VUB zijn - deelden die mening. Reniers, Weyembergh en ik waren allemaal mensen die Germaanse hadden gedaan en dan filosofie verder gestudeerd hebben.

In '62 studeerde ik dan af in de filosofie.

DM: Het lijkt alsof hier dan toch alles vlot gegaan is.

HD: Dat is uitermate vlot gegaan. Ik was dan ook bijzonder gemotiveerd. Zeker voor mijn filosofische studie. Ik ben dan ook uit het onderwijs gestapt. Ik had ondertussen tien jaar les gegeven in de hogere technische school waar ik eerder over praatte. En ik ben dan eigenlijk vrij laat begonnen doctoreren. Zo rond mijn negenentwintigste. Dat was een beurs bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. Inmiddels was ik wel getrouwd en had ik al drie kinderen. Op mijn vierenentwintigste was ik reeds vader. Twee meisjes en een zoon. Mijn zoon is mentaal gehandicapt. Hij is verstikt tijdens zijn geboorte en dat is een probleem waar ik nu eigenlijk nog altijd mee zit.

Maar bon, ik heb dan toch kunnen doctoreren en heb die vijf jaar grotendeels in de Koninklijke Bibliotheek doorgebracht. Dat was een zeer leerrijke tijd. Financieel was het plaatje echter niet zo rooskleurig want ik verdiende niet zo heel veel. Als leraar verdiende ik natuurlijk veel meer. Toch was die periode noodzakelijk aangezien ik dat doctoraat absoluut wilde halen. Ik moest en ik zou een doctoraat halen in de filosofie. Ik wou werken over Heidenreich en Fichte. Dat waren mensen die me dus aantrokken. Maar Flam had hier een andere visie op. Hij wou dat ik verder werkte op basis van mijn thesis: Pomponazzi en de leer van de dubbele waarheid. Nu, ik voelde me wel aangetrokken door de Renaissance. Ik had ook tekenacademie gedaan en ik was bijzonder gefascineerd door die ganse periode, en in het bijzonder de kunst in de Renaissance. Ik was ook reeds een aantal keer naar Italië geweest, ook in verband met mijn licentieverhandeling. Ik verbleef ook gedurende korte tijd in Padua en Bologna. Dat was voor perioden van een tot drie maanden. Toch had ik me daar goed ingeburgerd.

DM: U zei daarmet dat u ook tekenacademie heeft gedaan. U bent een gedreven man, want u heeft heel veel gedaan op korte tijd.

HD: Ja, ik heb inderdaad altijd de lokale tekenacademie gevolgd. Onder andere in Vilvoorde toen ik op het atheneum zat. En wanneer ik aan mijn regentaat begonnen ben, heb ik mij eerst laten inschrijven in de kunstacademie te Brussel. Dat heb ik toch bijna

vier jaar gevolgd. Eigenlijk is dat een hartverseurende keuze geweest voor mij: het onderwijs in ofwel publicitair- of striptekenaar worden.

Ik ben altijd gepassioneerd geweest door het stripverhaal. Ik heb daar ook les over gegeven. Toen ik verbonden was aan het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk

Onderzoek heb ik lesgegeven als voordrachthouder aan de Kunstacademie in Antwerpen. Ik heb daar filosofie en esthetica en ook een cursus over het stripverhaal gegeven. Daar heb ik ook interessante mensen leren kennen, nu vooraanstaanden in de modewereld, onder andere Lynda Lepage, die een zeer goede vriendin geworden is en die toonaangevend is wat de Belgische - realiserende - modewereld betreft. Ik was daar ook goed bevriend met de directeur.

DM: Neen, aangezien wij eigenlijk geen kunstwerken in de strikte zin van het woord van uw hand kennen.

HD: Ik heb er inderdaad altijd over gepraat. Ik ben dus eigenlijk een mislukte kunstenaar. En elke zomer schilder ik en teken ik nog en maak ik stripverhalen voor mijn kinderen en voor mijn kleinkinderen.

DM: Die zullen het wel fijn vinden om naar opa te komen: die tekent een stripverhaal voor hen.

HD: Ja, (enthousiast) en ik zet ze allemaal aan het werk. Ze komen dan allemaal rond mij zitten en dan is van toen papa, maar nu 'grootpapa, teken dit en teken nu dat'. Ik hoop dat nu allemaal wat regelmatig te hernemen, want het is allemaal lang geleden.

Maar we drijven af. We waren reeds bij mijn NFWO-mandaat (Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, nvdr.). Ik ben in 1967 gepromoveerd op basis van mijn proefschrift 'de vrije geest van de dubbele waarheid'. Mijn doctoraat was klaar in '66, maar ik heb het dan toch nog een jaar moeten herwerken omdat er problemen waren in de commissie. Flam (Prof. Dethier's promotor, nvdr.) was een conflictmens. Hij had zeer slechte relaties met andere collegae, waaronder professor Gerlo (de eerste Rector van deze universiteit en onlangs overleden, nvdr.). Ik wilde mijn eigen weg gaan, maar dat was ongelooflijk moeilijk. Professor Gerlo, die later de eerste rector zou worden, had me voorgesteld om voor hem te werken. Maar ik wenste aan Flam trouw te blijven. In elk geval, op een gegeven ogenblik was dat zulk een klunne geworden dat het zeer zware consequenties heeft gehad.

DM: Eigenaardig, niet? Onderling gekonkeloef boven wetenschappelijke verdienste. En tegelijk tragisch, zeker wanneer je weet dat dit vandaag de dag nog steeds voorkomt.

HD: Het is bijzonder zwaar en uitputtend wanneer zulk een rivaliteit onder collega's achter je rug wordt uitgespeeld. Maar uiteindelijk is dat nog goed afgelopen, al zijn er heel wat incidenten geweest op mijn doctoraat. Collega's uit de commissie zijn bijna handgemeen geworden. Er was ook geen sprake van een receptie nadien. Iedereen had nog wekenlang de tijd nodig om deze gebeurtenissen te boven te komen. Ik heb het nooit bij andere beleefd, maar enkel het trieste voorrecht gehad dat mee te maken. Allemaal mensen die ik een voor een hun kwaliteiten apprecieerde, maar die niet met elkaar overeen kwamen.

DM: Maar u bent er uiteindelijk niet het slachtoffer van geworden?

HD: Neen, uiteindelijk niet. Want een heleboel mensen hebben mij achteraf ook gesteund omdat ze dachten dat ik een slachtoffer van Flam was geworden. (nadrukkelijk) Wat ik niet was. Flam heeft mij altijd gesteund. Ik heb het ook altijd met Flam - die een veeleisende en zeer moeilijke man was - zeer goed kunnen vinden. Hij is ook een man die een zwaar concentratiekamp-syndroom had en Buchenwald heeft overleefd, en Bredonk, en die een groot weerstand is geweest. Zeer verheugd was ik toen ik twee jaar geleden dat boek van hem heb kunnen uitgeven. *Na de dagenraad*, was zijn oorlogsdagboek, waarvan hij de delen ter hand gesteld had in een Franse vertaling.

DM: Had hij dat manuscript tijdens zijn leven aan u overhandigd?

HD: Hij heeft mij dat gegeven twee jaar voor hij overleden is. Luister, ik heb een zeer zwaar conflict gehad met Flam, maar

op het einde waren we toch verzoend en heb ik hem nog regelmatig bezocht en toen zijn we dat overeengekomen. Hij dacht zelf dat het helemaal verloren was en dan heeft hij nog die Franse vertaling opgediept en dan hebben wij dat opnieuw naar het Nederlands vertaald.

Goed, dat is uiteindelijk een van de kleine bestsellers geweest van de VUBPRESS.

Ook in de pers is er vrij veel belangstelling geweest, wat niet altijd het geval is voor producten van de VUB.

DM: Maar praat nog even verder over uw carrière.

HD: IK heb nog een jaar doorgebracht aan het NFWO na mijn doctoraat want ik werkte op dat ogenblik aan onder andere 'alchemie' en 'Jean-Baptiste Vanhulmont' enzoverder maar toen was er plots mei '68. Dat heeft natuurlijk veel veranderd. Er is een grote democratiseringsgolf over de beide universiteiten de ULB als de VUB gerold. Op dat ogenblik kwam ook de VUB in dat strijdgewoel.

DM: De katholieken kregen geld, dus ...

HD: (vult aan) de vrijzinnigen ook. Er gebeurde dus ontzettend veel in die tijd en ik moet eerlijk zeggen dat collega's zoals professor Weyembergh, ikzelf, Jeannine Reniers, allemaal mensen die rond de zelfde tijd ('66, '67, '68) gepromoveerd waren, misschien wel geluk hebben gehad. De oprichting van de VUB werd op dat moment doorgevoerd, dus al die mensen moesten worden aangetrokken. Wij moesten alleen maar vanuit die unitaire ULB-VUB overstappen naar de VUB.

DM: Jullie zijn dan direct hoogleraar geworden.

HD: Je moest eerst docent worden. Ik ben docent geworden in het academiejaar '68-'69. Collega Weyembergh - denk ik - een jaar eerder omdat die begonnen is met die cursus 'inleiding tot de filosofie' in de faculteit Rechten, dat was dan in '67. U merkt het, dat is nu een enorme tijd geleden. Ik ben oorspronkelijk begonnen met cursussen die met mijn vroegere diploma's te maken hadden. Er waren twee cursussen opgericht - (verdedigend) ik had hier zelf geen hand in - 'verklaring van filosofische teksten uit het Engels' en 'verklaring van filosofische teksten uit het Duits'. Deze werden aan de ULB gegeven door collega Weyembergh. Wij hebben samen nog gestudeerd en wanneer ik niet naar de lessen kon komen, kreeg ik zijn notities enzoverder. Daar is een zeer grote vriendschap uit gegroeid, in die tijd. Hij heeft altijd ontzettend geholpen, is altijd zeer loyaal geweest en zeer consequent. Ook waren die collega's allemaal een paar jaar jonger dan ik natuurlijk. Ik had namelijk eerst regentaat gedaan. Ik heb ook een jaar verloren op een bepaald ogenblik. Zo zijn we allemaal samen geland, en dat waren mijn eerste cursussen. Wat ik nog vergat te zeggen: in '68-'69 ben ik ook in Amsterdam begonnen.

DM: Ah, en hoe bent u daar dan geraakt?

HD: De mei-revolte was daar heviger geweest dan in Brussel. Op gegeven momenten ging het daar bijzonder radicaal aan toe. Op dat ogenblik waren er een heleboel cursussen over het marxisme in het leven geroepen in Amsterdam. Zo kwam er een mandaat vrij om zowel 'Franse filosofie' te doceren, als het 'structuralisme'. Professor Aeler, die een eigen instituut had opgericht (het instituut voor esthetica binnen de centrale interfaculteit van Amsterdam), nam hierin het initiatief. Ik had Jan Aeler leren kennen tijdens het internationale congres voor esthetica in 1964 - de eerste keer in mijn leven dat ik naar Amsterdam zou gaan. Nadien ben ik er 25 jaar lang elke week naar toe gegaan. Daar heb ik hem leren kennen, samen met Flam die ook op dat congres was, en wij gedrieën konden dus zeer goed met elkaar opschieten. Hij heeft dan in '68-'69 een aantal nieuwe cursussen opgericht binnen het instituut voor esthetica: nl. het 'structuralisme' en 'Franse filosofie' en ook 'marxistische esthetica'. Ik heb daar op zijn aanraden (en ook op dat van Flam) gesolliciteerd en ik heb het ook gekregen. Dat kwam ook door mijn praktijk van het Frans en ik was op dat ogenblik helemaal weg van Jean-Paul Sartre. Ik was een groot aanhanger van Sartre. Ik was op dat ogenblik bij de communistische jeugd en het is naar aanleiding van Sartre dat ik uit de communistische jeugd ben gestapt. Hij kwam hier lezingen geven. Hij organiseerde ook een hele meeting tegen de OAS.

DM: OAS?

HD: Dat was in feite de Franse uiterst-rechtse Algerijnse beweging. Dat waren mensen die een Frans Algerije wens-

en die ook zeer actief waren geweest tijdens de Algerijnse burgeroorlog en Algerijnse Bevrijdingsoorlog, *Algérie Française*. in '58. Het is naar aanleiding van die schermutselingen dat de Gaulle aan de macht gekomen is. Wij beschuldigen de OAS, de *Organisation de l'Armée Secrète*, dat waren uiterst-rechtse kolonialen.

Zij waren verantwoordelijk voor aanslagen gepleegd op Jean-Paul Sartre. Zijn appartement is op een bepaald ogenblik gedeeltelijk vernietigd geweest - het is tijdens zo'n aanslag dat zijn grote manuscript over Mallarmé (Mallarmé Stéphane, Frans dichter, 1842-1898) eigenlijk verdwenen en vernietigd is.

Voor Sartre was het veel te gevaarlijk in Frankrijk. Hij mocht daar het woord niet meer voeren. Hij kwam dan het woord onder meer in Brussel voeren. Sartre ging wel mee met de communistische partij, maar hij was geen lid van de partij, hij was een *compagnon de lutte*. Hij was een weggenoot, maar hij had ook zware kritiek op die partij. Voor de stalinistische marxisten kon dat allemaal niet goed door de beugel en zij raadden ons aan niet meer naar Sartre te gaan luisteren. Als je teveel met Sartre bezig was dan kon je in de problemen geraken.

Ik van mijn kant wilde me dus ook niet intellectueel laten betuttelen en - we zijn ook altijd socialist geweest, maar ik was een radicale socialist - ben dus overgestapt naar de socialistische jeugd. Daar ben ik lid geweest van het *nationaal comité* van de jong-

socialisten. Ik was er verantwoordelijk voor het culturele programma, tot mijn 35ste. Ik ben zeer lang lid geweest van het nationaal comité van de jong-socialisten.

DM: Even terug naar uw academische carrière. Ondertussen heeft u een ongeloflijk aantal cursussen verzameld. Kan u over de geschiedenis hiervan iets meer vertellen?

HD: Tja, ik ben een jaar lang assistent geweest van professor François Masai, die lid was geweest van mijn commissie. De man is ondertussen overleden. Hij gaf 'middeleeuwse filosofie' aan de ULB, maar hij kende geen Nederlands. Ik ben dus aan hem toegevoegd - ik ben zijn assistent geweest voor 'middeleeuwse filosofie' aan de ULB - maar ik ben dan ook 'Middeleeuwse filosofie' begonnen geven en ook 'verklaring van middeleeuwse teksten' hier aan de VUB.

DM: U had toen ook precies al een serieus aantal vakken bij mekaar.

HD: Ik had zeer snel een groot aantal vakken bij mekaar. Die Middeleeuwen, dat kwam mij eigenlijk goed uit want ik had geleerd over de Renaissance. Ik had vooral gewerkt rond de 15de en 16de eeuw, eigenlijk over de moderne tijden. Ik had vooral gewerkt over het Averroëisme, dus de arabische invloed.

DM: Er is pas een film over Averroës verschenen: 'Le destin'

HD: Dat is een film tegen het fundamentalisme. Het was een film

over Averroës, die een grote filosoof is geweest in Cordoba en aan wie men de leer van de dubbele waarheid in de schoenen geschoven heeft. Dat is wel een beetje voorbarig. Die zogenaamde 'leer van de dubbele waarheid' is vooral voor het eerst door de Latijnse Averroësten toegepast geweest. De school van Parijs, mensen zoals Sieger van Brabant bijvoorbeeld, onze eerste Vlaamse filosoof, de grote rivaal van Thomas van Aquino in de 13de eeuw. De leer van de dubbele waarheid diende een beetje als een schild waarachter een theorie van het vrij onderzoek werd ontwikkeld. De leer van de dubbele waarheid heeft betrekking op een zeer grote verscheurdheid waarin men terecht kan komen. Daarin zoekt men aan de ene kant een zin in het leven en wenst men ontsterfelijkheid en laten we zeggen een soort van historische en kosmische toekomst wil hebben wat dus kan leiden tot het geloof in de ontsterfelijkheid van de ziel. Maar anderzijds blijft men toch de Griekse filosofie en de wetenschappelijke paradigma's volgen. Zo komt men dan terecht in een soort van schizofrenie. Men vindt dit later bij de filosoof Kant terug die ook wijst op de verscheurdheid van de rede. Aan de ene kant is er de zuivere rede - we denken aan wetenschappelijke modellen, een zeer streng wetenschappelijk denken, empirisme enzoverder - maar anderzijds zijn er bij Kant de postulaten van de praktische rede, die moraal waar je een aantal dingen stelt - je kan niet bewijzen dat ze zo zijn.

De filosoof

DM: Moesten wij nu in de gelegenheid zijn een nieuwe maatschappij uit te tekenen. Je breekt alles af en daarna pas je een nieuwe strategie toe om een maatschappij te ontwerpen. Dat is wat ze ginder hebben gedaan. Ik vraag mij dan af hoe je dat moet doen en in die zin is het - volgens mij - momenteel nog gevaarlijk zoals men het stalinisme echt begint te vergelijken met het fascisme. Hetgeen men zal verwijten nu ik zelf de link tussen communisme en fascisme heb gelegd - dat is toch een groot verschil. Want tegenwoordig merk je toch een tendens in de maatschappij dat men het fascisme en het communisme - extreem-links en extreem-rechts afschaffen - hier aan de VUB ook: men wil het MLB (Marxistisch-Leninistische Beweging) verbieden, men wil liever niet dat de PVDA (Partij van de Arbeid) hun 1 mei feest op de VUB komen vieren. Het zijn mensen die een dogmatische houding aannemen...

HD: In het dogmatisme hebben ze elkaar wel ergens ontmoet, in een manier van spreken maar dat neemt toch niet weg dat het communisme en het fascisme totaal verschillend zijn, een totaal andere oorsprong hebben dat er totaal andere denkers achter het marxisme staan, te beginnen met Marx. Van het fascisme kan je niet zeggen dat daar denkers achter staan. Ze hebben wel gestolen bij sommigen.

DM: Ook bij Marx. Tegenwoordig maakt de neo-fascistische strekking gebruik van mensen als Gramsci.

HD: Ja, dat wordt er dan bijgehaald. Het wordt een soort van hutsepot. Maar is het fascisme dat ook. Het is geen streng denken. Het is geen correct denken. Men maakt een soort mythologisch allegaarte waarbij men - zelfs bij grote filosofen - iets gaat stelen. Men heeft een bepaalde term - zonder deze goed te begrijpen - bij Nietzsche gevonden. Nietzsche was allesbehalve een fascist. Hij heeft zware kritiek op socialisme, op het christendom enzoverder, zelfs een zware kritiek op het liberalisme. Maar als je natuurlijk die zinnigheden en al die uitspraken uit hun context ruikt, dan kun je dat toch op een totaal andere manier doen klinken. Zijn zuster is zeer verantwoordelijk geweest voor de verdraaiing van zijn gedachten. Maar de fascist - de nazi's - hebben overal gestolen. Zij hebben verschillende filosofen - zij hebben ook Hegel geplunderd, als een soort Hegeliaans Christendom. Er is de geest die zich door de geschiedenis spreidt, etc. Dat kan je dan ook voor de kar van het nazisme spannen.

DM: Een platte popularisering van ingewikkelde gedachten.

HD: Ze hebben zelfs - en dat is dan wel het uiterste - gestolen bij Spinoza, een joodse filosoof. Allemaal stukjes die uit hun verband gerukt worden en waarvan men een soort van mythologische of mythische lappendeken van heeft gemaakt. Zoiets kan men niet beweren van het marxisme, zelfs wanneer het echt ontspoord is. Goed. Een heleboel marxistische denkers waarover heel wat te zeggen valt - zoals I. ukatsch - hebben

toch ook zeer degelijke werken verricht. Daar is echt een gedachte...

DM: Er is een hele diepe traditie ontstaan die heel diep is doorgedrongen in alle wetenschappen, vooral de humane wetenschappen.

HD: Maar het individualisme maakt een slechte beurt. Dat individualisme, dat anarchisme is heel belangrijk. De persoonlijke kritische ingesteldheid, die persoonlijke ontplooiing, dat **prometeïsche**, de mens die ergens zijn leven maakt, die zelf een initiatiefvolle kritische volwassener ondernemer wordt en die de ideologieën eigenlijk zou moeten bekritisseren. Dat werd allemaal geassocieerd met burgerij.

DM: Maar in zijn laatste werk - ik ben de titel even kwijt - heeft Lenin het effectief over de geestelijke ontplooiing. Dat is een werk dat eigenlijk niet meer te lezen valt. Daarna is dat totaal verdwenen uit het marxisme.

We hebben nu in De Moel een reeks van professor Eric Rosseel die de stelling van Marx over Feuerbach bekritisseren. Hij spreekt daar ook over.

HD: Hij heeft mij dat ook opgestuurd. Het is zeer goed wat Eric Rosseel doet. Ik heb spijt - ik heb heel veel werk - dat ik nooit met hem echt heb kunnen samenwerken. Hij heeft gevraagd daar een gesprek over te hebben. Ik vind het jammer. Ik heb ook zijn werk gelezen over het Ethisch Socialisme. Ik kan daar achter staan.

DM: Misschien kunnen we daar volgend jaar wel een debat over organiseren.

HD: Als ik wat meer tijd vrij heb. Ik wilde zeggen: al wat met het individu, met het subject te maken heeft is mishandeld geweest in de geschiedenis van het marxisme, zelfs in de geschiedenis van het socialisme. Er is een enkele theorie over de liefde in het marxisme. Omdat zelfs de liefde zo'n belangrijke bijdrage levert tot het subject-wording tot het heel proces van verinnerlijking, en tot het beleven van een soort innerlijk verlangen. Dat wordt totaal miskent in het socialisme. Ik denk aan de theorie van **Bebel**.

DM: Is dit niet een soort algemeen kenmerk dat aan een ideologie of filosofie geplakt kan worden? Ik heb de indruk dat bijvoorbeeld het christendom ontstaan is uit het liefde-begrip, voor een deel toch heel nauw aanleunt aan gedachten en reflecties over liefde en dat dat ook totaal verdwenen is. En dat communisme eigenlijk - als Marx zijn geschriften heeft geschreven dat dat uit een heel diepe beweging is voortgekomen. Maar dat het contact innerlijk verdwenen is bij sommige mensen. Nu zeker in onze maatschappij, is het niet erg belangrijk meer. Althoewel ik heel die Witte Toestanden plaats in een schreeuw van de menselijke geest. Ik heb de indruk dat dat een onafwendbaarheid is in de geschiedenis, een constante.

HD: Dat komt voortdurend terug.

DM: Dat dat bij het volk leeft, en niet bij het bestuur en grote denkers.

HD: Maar gelukkig zijn de mensen misschien meer kritisch geworden dan vroeger. Maar die kritiek heeft vandaag ook tot onverschilligheid en cynisme geleid. De politiek is dan toch in grote mate ideologie. Er is een bepaald programma, er is een bepaalde doctrine die toch vooral aanstuurt op antwoorden op bepaalde problemen. Die heeft men natuurlijk wel nodig, o.m. economisch. Maar als men het marxisme neemt, of toch op een bepaald ogenblik het marxisme-leninisme, dan had dat betrekking op het hele leven. Net zoals het christendom. Er worden antwoorden gegeven zelfs voor de seksualiteit enzoverder, bijvoorbeeld de manier waarop je je persoonlijk leven gaat beleven dan grijpt dat soms zeer diep in in je persoonlijk leven. Terwijl de filosofie kritische opheldering is. De wetenschap ook. Je bevindt je op een lange weg waarbij je voorlopig paradigma's onderzoekt en je komt altijd terecht op voorlopige vluchttheuvels. Hoe meer problemen je oplost, hoe meer nieuwe problemen ontstaan. De weg van de wetenschap en de filosofie is in feite vol vraagtekens. Ik begrijp dat de gewone man het daar ontzettend moeilijk mee heeft. Men wenst klaar te zien en liefst eens en voor altijd. Vandaar, zijn er globale ideologieën, doctrines. Maar inderdaad in de politieke doctrines daar heeft men in feite zo geen vertrouwen meer in. Die zijn aan het aftakelen of er moet een totaal nieuwe manier gevonden worden om aan politiek te doen.

DM: Die zogenaamde nieuwe politieke cultuur, gelooft u daar in?

HD: Ik zou wel willen dat ze wordt toegepast. Maar wanneer men aan de bron van de macht zit is het heel moeilijk in de

praktijk te brengen, vrees ik.

DM: Macht corrupteert?

HD: Inderdaad. En ook bij diegenen van wie men het aanvankelijk niet dacht.

Je ziet ze zo veranderen en ze zijn niet meer bereid hun oor te luisteren te leggen op het hart van de werkelijkheid. Maar je ziet vele mensen zitten met onopgeloste problemen. Ze vinden de goede antwoorden niet meer in de Kerk, in doctrines, in het socialisme, in het liberalisme. Dat is zoals men zegt het post-modernisme. Dat is het flagrante einde van de grote verhalen. En mensen geloven eigenlijk niet meer in die veel te mooie verhalen die niet met de werkelijkheid stroken.

DM: De laatste tijd is er ook op deze universiteit in verschillende vakgebieden een *strijd* tegen dat post-modernisme aan de gang. Maar ik vind persoonlijk dat het een goede zaak is geweest. In die zin dat het veel mensen heeft kunnen bevrijden *in* en *van* opgelegde en soms onmerkbaar verinnerlijkte gedachten.

HD: Hoe moet ik het zeggen? Het post-modernisme is eigenlijk zeer goed in die zin dat het een degelijke kritiek is geweest op die grote verhalen en op zeer bepaalde ideologieën en zeer bepaalde stromingen die tot nieuwe inzichten heeft geleid. Maar het post-modernisme is natuurlijk zelf een groot verhaal aan het worden. En het is aan het onttaarden: het is een soort van nihilisme en cynisme geworden.

DM: Het is niet niet toevallig dat dat nu opduikt en ook in de media en dat dat hip wordt.

HD: Dat is het altijd geweest. Het is een vorm van kritiek, het is een vorm van nihilisme ook. Het heeft te maken met een zeer bepaald ongelof - bepaalde vormen van geloof. Het nihilisme is ook altijd, reeds in de 20-30er jaren, ook in het Duits expressionisme, vindt je daar zeer bepaalde thema's terug uit het hedendaagse post-modernisme. Men moet dat post-modernisme niet chronologisch opvatten, als iets dat komt na het modernisme, wat zelf komt na het vroeg-modernisme en dat eigenlijk begonnen zou zijn vanaf de 50-er jaren. In de literatuur is er wel zoiets. Maar het post-modernisme zoals het nu gebruikt wordt is anders. Het is een aspect van het nihilisme geworden dat vele gezichten en vele facetten vertoont. Maar ik denk dat we toch naar die grote verhalen terug moeten nadat ze het voorwerp zijn geweest van een zeer harde kritiek waardoor ze zichzelf kunnen veranderen, zichzelf kunnen reënteren, zichzelf kunnen zuiveren, zichzelf kunnen emanciperen van zichzelf, zichzelf kunnen innerlijk verhelderen, zich kunnen uitdienen, zich kunnen verscherpen, zich kunnen ontdoen van een zeer bepaalde mentaliteit die ze zelf verlamd op een bepaald ogenblik. Voor mij blijft het socialisme - en vooral het communisme - zeer belangrijk. We zullen het nog nodig hebben in zijn modellen van denken voorgesteld worden, geanalyseerd worden, die we nodig zullen hebben zeker in de maatschappij die kapot gemaakt wordt door het kapitalisme. Dat inderdaad een zeer perverse vorm van de benadering van de problemen zowel van de natuur als van de maatschappij die op dit ogenblik leidt naar een catastrofale dualisering van de maatschappij met zelfs een toename van de armoede in de zogenaamde wereld van de welvaart. Je had het daarmet dat alles met de grond moet gelijk gemaakt worden zoals met de Russische revolutie, dat er een nieuwe maatschappij moet opgericht worden. Dat is een zeer gevaarlijk idee. We gaan op naar het jaar 2000 en zij hebben in feite de hele administratie van het tsarisme tegen zich gehad. Vandaar dat ze zijn beginnen lijden aan een omsingelingscomplex. Dat is het gevaar. Ik denk dat binnen de democratische structuren kritisch moet optreden. De democratie moet verbeteren. Ik denk dat ook het communisme kan werken binnen een democratische context. Wat natuurlijk is mislukt. Bijvoorbeeld dat Allende in Chili opgetreden is als een democraat, is zijn ondergang geworden. Hij had een soort dictatuur van het proletariaat kunnen invoeren. Hij werd geconfronteerd met de vreselijke paradox - ook van linkse denken - moet je kiezen voor de vrijheid en de tolerantie en verdraagzaamheid, ik denk dat je dan op een bepaald ogenblik om een eufemisme te gebruiken moet kiezen voor een kranig optreden en je niet teveel kansen moet geven aan diegenen die de verworvenheden aan het ondernemen zijn. Ik geloof natuurlijk dat het communisme niet genoeg is en dat het communisme dat toch ook een humanisme is (denken we maar aan Sartre) maar dat het humanisme veel te smal is, we moeten cosmo-centrisch denken aan de hele planeet denken en niet alleen antropocentrisch. Of zoals Jaap Kuitthof en mijn collega uit Amsterdam Wim Sfeers die een prachtig werk heeft geschreven over milieufilosofie - en milieufilosofie is de filosofie van de toekomst. Het zou ook de filosofie van de jeugd moeten zijn. De mens is misschien het meest bewuste wezen op de aarde, maar hij is niet alleen en zal moeten denken voor al die soorten en die dieren en die planten en al die andere vormen die zich in deze wereld bevinden en die het niet kunnen zeggen en die op de meest schandalige, de meest fascistische manier door de mens misbruikt worden, het is niet of er geen toekomstige generaties zullen komen. Dus de mens moet een partner worden van de

natuur. De mens moet zijn verantwoordelijkheid nemen t.a.v. het milieu en moet eens breken met die vreselijke arrogantie die eruit bestaat de hele wereld aan zijn behoeften toe te eigenen. We zouden veel bescheidener moeten worden.

DM: Ik ben vegetariër

HD: A ja, bon voilà. En hier maakt het kapitalisme geen enkele kans Maar het zal - ik zeg niet dat het met geweld omver moet gestoten worden - Er bestaan verschillende variaties van marxisme en van kapitalisme. Ik denk dat het kapitalisme ook innerlijk kan evolveren en ook naar meer verantwoordelijkheid en democratische vormen. Het kapitalisme zal zich moeten aanpassen want anders krijg je binnen 20-30 jaar in alle grote Amerikaanse steden guerrilla-toestanden zoals we die gekend hebben in Los Angeles. De armoede in de VS is zo aangrijpend dat men zich afvraagt hoe dat men in de republikeinse partij tegen sociale programma's kan zijn. Hoe kan men zo'n cynische uitspraken doen als "als ze werk willen, zullen ze wel werk vinden".

DM: Pas op. Ergens begrijp ik dat wel. Men mag niet vergeten dat de sociale politiek essentieel is voor het in stand houden van het kapitalistisch systeem. Ook bij de republikeinen vindt men een aantal mensen die conservatief zijn zonder extreemrechts te zijn en die denken dat als hun programma kan uitgevoerd worden dat dat zal verdwijnen.

HD: Je hebt gelijk Frank. Ik denk aan een gelijkaardig voorbeeld, nl. de zeer sociaal bewogen films van Frank **Capra**, in de 30er jaren waarin dat het wilde kapitalisme wordt aangevallen en dat dat een spel wordt van auteurs zoals John Steinbeck en die in feite de armoede in de VS met de vinger wijzen. En die films moet je ook bezien vanuit het perspectief van de New Deal van Franklin Roosevelt, die voor het eerst over de Great Society, over een sociaal rechtvaardige maatschappij praat. Dat werd door de communisten zeer sterk aangevallen omdat Frank Capra door die mentaliteit te propageren steun gaf aan het kapitalisme. Hij steunde het kapitalisme dat in feite het opsloringsvermogen bezit - zoals Marcuse later zegt - van een spons: het kan de eigen vijand neutraliseren - dat is een vorm van verdraagzaamheid - esthetiseren zodanig dat het (de vijand) eigenlijk niets meer voorstelt. Dat is een vorm van verdraagzaamheid waarvoor we toch een beetje geducht moeten zijn.

Toekomstperspectieven

DM: U bent bijna op pensioen. Toch wil u nog enkele vakken blijven geven. Vreest u niet om nu in het zogenaamde 'zwarte gat' te vallen?

HD: Ik weet het niet. Een paar jaar geleden was ik er ziek van dat ik wegens mijn pensioen geen les meer zou kunnen geven. Dat is nu helemaal voorbij. Ik ben heel gelukkig dat het gedaan is. Ik ben oververzadigd van lesgeven. Ik ben zeer gestresseerd, ik ben overwerkt. Je moet niet vergeten dat ik - met het avondonderwijs erbij - dat ik bepaalde semesters 18 uur les moet geven daar waar 6 uur als normaal wordt beschouwd en bovendien een hele variëteit van lessen. Ik kan het gewoon niet meer aan. Ik kan niet meer een uur les gaan geven over Middeleeuwse filosofie om dan direct daarna te gaan spreken over film of kunst. Dat is me zeer moeilijk gevallen. Dat heeft niet zozeer geleid naar een bepaalde oppervlakkigheid, maar ik had mijn lessen interessanter kunnen maken mocht ik een lichter lessenpakket gehad hebben. Want dan had ik mij meer op die stof kunnen concentreren. Dat wil dan ook zeggen dat ik al meer dan 10 jaar weinig geniet van het lezen. Ik kan niet lezen wat ik wil. Het is altijd gericht lezen, lezen in functie van. Ik heb ongeveer 25 verhandelingen per zitting die moeten worden doorgenomen. Ik zit nu nog met 8 doctoraten. Ik ben altijd verplicht dingen te lezen met de chronometer in de hand. Het plezier van het lezen is zeker niet verloren gegaan. Ik ben blij dat het gedaan is en dat ik terug dat plezier kan beleven en zoals bij vele gepensioneerden liggen daar heelder stapels klaar - niet alleen dingen die ik voor de eerste keer ga lezen maar ook dingen die ik vroeger heb gelezen. Ik wens opnieuw romans en poëzie te lezen. Ik lees dat nu veel te veel als therapie: als ik gericht lezen 's nachts bouw lees ik nog wat in een roman of poëzie of een strip om rustig te worden voor ik ga slapen.

DM: Zoals een glas wijn drinken?

HD: Ja, ik moet 's avonds een beetje afbouwen. Ik heb veel te weinig slaap gehad. Ik kan tijdens de weekends niet recupereren omdat ik dan voltiids met mijn zoon bezig ben en met mijn stripverhalen voor mijn kleinkinderen. Dat is zeer plezierig maar mijn zoon kan spreken. Ik moet met hem ook de filmactualiteit, de voetbalactiviteit en wielrennerij volgen. Ik volg dat zelfs niet meer. Hij wordt daar zeer boos over wanneer ik daar geen commentaar bij kan geven.

DM: U heeft ondanks u druk leven, toch altijd tijd kunnen vrijmaken voor uw zoon.

HD: Hij zit nu in een home voor zwaar mentaal gehandicapten. Hij komt thuis op zaterdag en zondag. Dat is een beetje moeilijk. Ik kan niet zeggen zoals mijn collega **Namenwirth** want hij is hertrouwd. Hij ziet de toekomst met enige sereniteit tegemoet. Bij mij is dat niet het geval. Ik ben van mijn vrouw gescheiden sinds 80. We zijn bevriend gebleven. We moeten wel bevriend blijven want hebben tenslotte drie kinderen waarvan een gehandicapt. Maar het is in die omstandigheden ongeloflijk lastig om een persoonlijk leven te leiden. Maar ik blij dat het gedaan is. Ik zal mij misschien wat meer kunnen concentreren op de lezingen die ik moet geven.

DM: Welke vakken gaat u nog blijven geven?

HD: Met mijn collega's werd er overeengekomen dat ik *Geschiedenis en problematiek van de film* zou geven -precies een filmvak- en *Capita Selecta, de filmtheorie*. Dat zal ik graag geven. Het is ook op dat gebied dat ik een heleboel manuscripten heb en die ik nog allemaal in orde had willen brengen. Dat kan ik nu dus allemaal doen. Ik zal ook lezingen blijven geven maar dan toch veel minder en meer selectief, dan toch vooral in verband met boeken die ik geschreven heb. Ik ga niet meer over eender wat spreken want ik heb ook ontzettend veel lezingen gegeven over kunst en handicap enzoverder

DM: Ik herinner mij dat studiekekring Vrij Onderzoek U destijds uitnodigde om te debateren over drugs & creativiteit.

HD: Welja, mea culpa. Goed, ik heb, omdat ik niet zo makkelijk neen kan zeggen veel te vaak dingen aanvaard waar ik veel te weinig over wist -dat is altijd het gevaar. Ik heb inderdaad een

aantal dingen moeten doen waar ik misschien toch niet zo goed of voldoende vanop de hoogte was. Dat was vooral het geval met lezingen. Men heeft me dus ook altijd gevraagd... En dat is dan dat engagement. Ik wens niet zoals een Weberiaanse filosoof achter mijn catheder te zitten en alleen maar met dat catheder te maken hebben en wiskundige discours doorgeven. Ik vind dat een universiteit ook een maatschappelijke taak heeft, dat men naar buiten moet treden, dat men zich bewust moet zijn van die verschrikkelijke problemen die de werkelijkheid belagen en die de werkelijkheid bezighouden en dat men ook over die dingen moet spreken dat men naar buiten moet komen met een zeer bepaalde gedachtengoed. Dat is misschien niet de taak van de hoogleraar. De hoogleraar is ook geen profet. Ik kan Weber best begrijpen. Ik kan bepaalde collega's best begrijpen. Maar de tijden zijn op dit ogenblik zo kritisch en zo bewogen dat men zowel een wetenschappelijke als ethische verantwoordelijkheid dient te hebben en dat men daarmee naar buiten moet komen. Maar dat vergt ontzettend veel energie. Ik kan u verzekeren dat als ik ergens debateer en ik moet bijvoorbeeld om middernacht nog van Oostende naar huis komen dat ik dan bijna in slaap val achter mijn stuur. En je moet 's anderdaags weer om 7.00u op de been zijn want je hebt dan soms les om 9.00u. Ik kan dat natuurlijk niet meer aan.

DM: Wie gaat de andere vakken overnemen die U gaf zoals Grote Stromingen van de wijsbegeerte. Kritiek van de religie en Geschiedenis van de godsdiensten?

HD: Ik heb daar zelf niet over te beslissen maar zoals de zaken er nu uitzien blijf ik niet verder les geven in de filosofie. Ik blijf wel betrokken bij bepaalde projecten ondermeer bij het Centrum voor de studie van de Verlichting.

DM: Gaat u uit bureau?

HD: Kan zijn. Ik weet het niet? Ik zal zien wat men mij voorstelt. Ik zal toch ergens een plekje hebben. Misschien komen er een aantal mensen bij in mijn huidige bureau want het is toch een vrij groot lokaal, het is een centrum voor de Verlichting.

DM: Bon, ik denk dat we eigenlijk kunnen afronden. Misschien heeft u nog iets te zeggen. Een laatste uitspraak, zo iets van dat moet ik nu nog zeggen. Dan is het nu de moment.

HD: Om het u te zeggen. Wel, ik hoop dat mijn gezondheid - ik zeg iets zeer egoïstisch - goed blijft, die heeft al harde klappen gekregen. Die gezondheid wil ik gebruiken om nog veel te reizen. Ik heb heel veel gereisd maar er zijn een heleboel dingen die ik niet gezien heb. Ik wil nog naar Mexico. En ik wil contact vinden met die opstandige boeren, met die indianen (de Zapatisten in het zuiden van de republiek, nvdr). Ik wens die ook eens te ontmoeten. Ik heb dat eens gedaan maar niet voldoende. Ik wil naar **Yukatan**. Ik wens me terug bezig te houden met die zeer oude culturen, met het Oude Egypte, met die oude Inca- en Mairarjken. Ik wil naar Zuid-Amerika, ook naar Indonesië. En dat zal ik allemaal zo snel mogelijk willen doen, want dat zijn vermoeiende reizen. Ik wens ook naar Tibet te gaan. Ik ben natuurlijk geen 20 jaar meer. Wat ik nog wens te zeggen is dat ik blijf op de VUB en dat ik hier nog een aantal dingen kan doen. Ik ben zeer blij dat ik op die manier in contact kan blijven met de jeugd want het is in feite aan de studenten dat ik nog het meest gehad heb. Ik heb vrij goede contacten met de studenten. Ik hou van studenten. Zij hebben mijn leven rijk gemaakt. Ik heb ontzettend veel van hen geleerd. Ik ben misschien een vaderfiguur maar elke student die hier binnenkomt is een zeer waardevol iemand. Ik heb het mij tijdens de examens ook altijd lastig gemaakt omdat ik niet graag buis. Ik buis niet graag. Want dat is misschien het ergste wat die jonge mensen kan overkomen. Dat zijn die nedertagen. Zij gaan misschien de kracht en de energie niet vinden om daar tegen in te gaan. Ze zijn zichzelf aan het ontdekken. Ze hebben nog niet de goede strategie, nog niet de goede methode gevonden om zich te affirmeren. Soms moeten ze door die buizen afhaken en dat blijven ze dan hun hele leven lang als een frustratie beschouwen. En gefrusteerde mensen die worden agressief, die worden zuur, die worden bitter. Dat is een probleem. Ik zou willen dat alle studenten zouden slagen. Dat kan natuurlijk niet, ze moeten er ook iets voor doen. Ze moeten zichzelf kunnen affirmeren.

DM: Veel dank voor dit interview, professor Dethier.

HD: Graag gedaan

Frank

Politiestaat versus democratie?

In deze woelige tijden waarbij het steeds duidelijker wordt dat vele instituten en staatsapparaten moeten herdacht worden, zoals bijvoorbeeld het gerecht en de sociale zekerheid, komt er ook steeds meer verzet tegen de heersende orde en het huidige staatsapparaat. Dit verzet neemt vele vormen aan, het gaat van de traditionele (uiterst-) linkse communisten en andere radicale bewegingen zoals anarchisten en autonomen over de meer recente milieu- en dierenwelzijnsorganisaties tot de actuele massale protesten van de bevolking onder de vorm van Witte Marsen.

Gelukkig, of net niet, hebben ook de politici dit begrepen. In hun ijver om hun macht veilig te stellen hebben ze verschillende maatregelen getroffen of bereiden ze die voor. Daarbij maken ze wel een fundamentele denkfout. In plaats van de staatsinstellingen grondig en doortastend te wijzigen zoals door de bevolking herhaaldelijk geëist wordt door middel van de vele protestacties, wil men de protesten de kop indrukken aan de hand van nepoplossingen en een verhoogde repressie. Het beste voorbeeld in dit verband is zeker de hervorming van justitie en de politiediensten. Onder het mom van de door de bevolking geëiste veranderingen tracht men ons belgiëlandje op te zadelen met een eenheids-politie die ook nog eens over quasi onbeperkte mogelijkheden zal beschikken om alle subversieve (lees vervelende of oppositieve) bewegingen aan te pakken en uit te roeien. In dit artikel zal ik het niet zozeer hebben over de eenheidspolitie en over de wenselijkheid dat zo iets engs reël wordt maar wel over de mogelijkheden die er bestaan en die zullen geschapen worden om elke vervelende oppositie uit te schakelen op een volkomen legale manier.

Daarbij wil men vooral de meest zichtbare vormen van tegenstand uitschakelen, namelijk actievoerders en 'alternatieve' organisaties.

De Belgische Grondwet bevatte reeds een aantal belangrijke vrijheden bij haar opstelling door het Nationaal Congres in 1831. De macht verschoof van de feodale en kerkelijke heersers naar de burgerij door middel van een ontluikende democratie. Om dit mogelijk te maken was het nodig om een aantal fundamentele rechten vast te leggen. Zo verkreeg men het recht op vergaderen, het recht op vereniging, op vrije meningsuiting en de persvrijheid. In de realiteit golden deze rechten enkel voor de vermogende en heersende klasse. Door middel van bepalingen in het strafwetboek en een loodzware zegeltaks slaagde men erin om deze rechten enkel voor zichzelf te houden en ze te ontnemen aan de grote groep arbeiders en armen. Bijna een eeuw lang werd er door de arbeiders gestreden om de grondwettelijke vrijheden waar ze uiteraard recht op hadden te verwerven. Zo werden de strafbepalingen die de vrije uitoefening van het stakingsrecht hinderden en dus ook het recht op vrije meningsuiting pas in 1921 ingetrokken. Sociale en maatschappelijke gelijkheid konden maar zolang ze de machtspositie van de heersende burgerij niet aantastten. 'Aan de staat werd een politiefunctie toegevoegd ter bewaking, bescherming, en uitbreiding van de belangen van de vermogende klasse', aldus professor en rector Els Witte.

Nu, zeventienentwintig jaar later probeert men de klok een eeuw terug te draaien. Iemand die regelmatig het politieke nieuws volgt zal mogelijk al iets opge-

vangen hebben over het wetsontwerp betreffende criminele organisaties. Dit werd op zes juni 1997 reeds goedgekeurd door de Kamer met 110 stemmen voor en 10 tegen, waarna het enkel nog kon geamendeerd worden door de Senaat, maar niet meer afgekeurd. Op 2 april 1998 heeft men dan een lichtjes gewijzigde versie goedgekeurd die bekend staat onder de naam Art. 342 bis. Het is opmerkelijk dat over zulk een belangrijk wetsontwerp met bijzonder verstrekende gevolgen bijna geen artikels zijn verschenen en dat er nog veel minder een publiek debat over gevoerd is. Dit artikel is een poging om iets te doen aan het algemene stilzwijgen rond (en de nood aan informatie over) het desbetreffende wetsontwerp.

Deze wet kadert in een evolutie die zich op Europees vlak voltrekt. In verschillende Europese landen is er een tendens om harder op te treden tegen actievoerders en manifestanten. Hierbij is men niet te beroerd om de wetgeving te misbruiken. Daar waar de politiediensten het vroeger moesten stellen met het gewone strafrecht om deze mensen te vervolgen duiken er nu overal wetten op die ook het lidmaatschap van een al dan niet politiek getinte actiegroep strafbaar stellen. Soortgelijke wetten bestaan reeds in Frankrijk, Duitsland, Zwitserland, Nederland, etc.. De realiteit leert ons dat deze nieuwe wetten niet enkel ter bestrijding van de mafia en georganiseerde criminaliteit gebruikt worden, wat toenmalig minister De Clerck ook moge beweren. Zo heeft men in Nederland Artikel 140 gebruikt om een huiszoeking te kunnen doen in de gebouwen van de anti-racistische Stichting Opstand. Daarbij heeft men ook enkele mensen aangehouden. Dit alles omdat er een vermoeden was (geen aanwijzingen) dat ze iets konden te maken hebben met een bommen-campagne van RaRa, een radicale groepering, tegen bedrijven die handel dreeven met het apartheidregime in Zuid-Afrika. Toen achteraf bleek dat alle verdenkingen ongegrond waren volstond het voor de politie om te verwijzen naar Art. 140 om zich niet te moeten verantwoorden voor de huiszoekingen en opsluitingen. In Frankrijk veroordeelde men de leider van een revolutionaire Turkse partij tot vier jaar cel. Alhoewel er geen bewijzen waren tegen hem van in Frankrijk begane misdaden of van misdaden waarbij Frankrijk of Fransen betrokken waren. De rechter oordeelde echter dat elke communistische partij centraal geleid wordt en dat de leider dus persoonlijk verantwoordelijk is voor de 800 doden in Turkije door toedoen van zijn partij.

Nu denkt u waarschijnlijk dat u noch bommen legt, noch aan de leiding staat van een of andere bevrijdingspartij die de gewapende strijd voorstaat en dus volledig gerust kan achterover leunen in uw sofa. Laat u echter niet in slaap wiegen. Het grote gevaar van dit soort wetten is dat ze een breuk vormen ten

opzichte van het klassieke strafrecht. Na de Franse revolutie heeft men het principe ingevoerd dat straffen enkel kunnen uitgesproken worden tegen precieze in de strafwet omschreven misdrijven, dit om de gerechtelijke willekeur die in de middeleeuwen mogelijk was tegen te gaan. En deze willekeur bestaat echt, het ondertussen al beruchte Artikel 140 heeft men gebruikt om krakers, anti-kernenergiebetogers, manifestanten tegen de Eurotop aan te pakken, te arresteren en in sommige gevallen zelfs te veroordelen als lid of leider van een criminele organisatie.

Net deze ondemocratische willekeur van de politiediensten en het gerecht wordt weer ingevoerd door middel van deze wet. De voorwaarden die gesteld worden in Artikel 342 om als criminele organisatie beschouwd te worden zijn heel ruim. Zowat iedereen die georganiseerd actie voert maakt kans om als criminele organisatie behandeld te worden, dit kunnen stakerspikketten zijn of protesterende studenten, maar ook een milieuvereniging, een buurtcomité, een politieke partij die op straat komen om hun ongenoegen te uiten. Want wat wordt er verstaan onder een criminele organisatie? Dit is de vereniging van twee of meer personen: 1) met het oogmerk het in onderling overleg plegen van misdaden en wanbedrijven die strafbaar zijn met een gevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf, 2) om vermogensvoordelen te verkrijgen of de werking van de publieke overheden of openbare of private ondernemingen te beïnvloeden, 3) en waarbij gebruik gemaakt wordt van intimidatie, bedreiging,

geweld, listige kunstgrepen of corruptie, of waarbij commerciële of andere structuren worden aangewend om het plegen van de misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken. Iedereen die deel uitmaakt van deze organisatie en die weet heeft van het crimineel karakter ervan en iedereen die deelneemt aan een activiteit van deze organisatie kan gestraft worden met straffen van een tot drie jaar gevangenis en boetes tot 1.000.000 frank. Voor degenen die deelnemen aan het nemen van een beslissing of de organisatie leiden zijn er straffen gereserveerd die respectieve-

lijk 10 jaar en 20.000.000 frank en 15 jaar en 40.000.000 frank boete kunnen bedragen. Voor het eerst sinds lang in onze geschiedenis is het plegen van een misdrijf niet meer noodzakelijk om veroordeeld te worden, het feit dat men lid is van een bepaalde organisatie volstaat. Maar men is zelfs strafbaar indien die organisatie enkel de intentie heeft om een strafbaar feit te plegen waarop minimum drie jaar gevangenisstraf staat. Wat betekent deze wet concreet? Men moet volgens ex-minister De Clerck aan de drie voorwaarden voldoen om als criminele organisatie veroordeeld te kunnen worden. Daarenboven zou deze wet niet kunnen gebruikt worden tegen vakbonden en andere actiegroepen, maar niets is minder waar. De voorwaarden zijn heel gemakkelijk vervuld. Het gros van de betogingen of acties wordt georganiseerd door twee of meer personen. Als ze iets willen bereiken zullen ze hoogstwaarschijnlijk wel onderling overleg gepleegd hebben. Een misdrijf plegen waarop een gevan-

genisstraf staat van drie jaar is ook niet zo heel moeilijk: het in brand steken van gebouwen of bruggen (Artikels 510-517 van het Strafwetboek), het vernielen van bouwwerken, machines en toestellen of het onklaar maken ervan en zelfs het verhinderen van de werking van een machine (Artikels 528-532) en ook weerspanningheid door verscheidene personen met voorafgaande afspraak (Artikel 272). Bovendien bestaat nog de kans dat men deze bepaling verlaagt tot bijvoorbeeld misdrijven waar één jaar gevangenisstraf op staat, dan is uiteraard het hek helemaal van de dam. Maar zelfs met de huidige versie van Art. 342 is het duidelijk dat de stakers van o.a. Les Forges de Clabecq of Renault op basis van Art. 342 kunnen veroordeeld worden. Die tweede voorwaarde is nog veel gemakkelijker vervuld. Welke vakbond of drukingsgroep heeft immers niet als doelstelling om de werking van de overheid of van al dan niet private ondernemingen te beïnvloeden? Elke lobbygroep die wil wegen op de politieke besluitvorming valt hieronder, evenals een groep manifestanten die door middel van een protestactie een besluit van een bedrijf of de overheid wil aanklagen. De derde voorwaarde, die stelt dat men gebruik moet maken van intimidatie, geweld, bedreigingen of andere gelijksoortige zaken, is op dusdanige manier voor interpretatie vatbaar dat men er kan van uitgaan dat ze sowieso voldaan is. Want wie zal ontkennen dat het gooien met eieren of stenen tijdens een betoging gewelddadig is? Dat het scanderen van leuzen gericht tegen een bepaald persoon of het ritueel verbranden van een pop met de beeltenis van een persoon niet bedreigend of intimiderend kunnen overkomen. Het is duidelijk dat een grote groep van verschillende vormen van het recht op vrije meningsuiting in het gedrang komt als deze wet goedgekeurd wordt door de Senaat. Heel veel acties en betogingen van zowel belangengroepen, vakbonden, milieugroepen, etc. zullen door middel van deze wet kunnen verboden worden. Denk maar aan de vredesbetogingen van de jaren 80, de witte marsen, stakingen, acties tegen kerntransporten en verbrandingsovens en nog zoveel meer. Want allemaal hebben ze als doelstelling om de werking van de overheid of ondernemingen af te wenden zoals dat heet in het wetsontwerp. Een bijkomend aspect van deze problematiek is dat deze wet een sterk ontrudend effect zal hebben op de mensen die aan een actie willen deelnemen of die zich willen aansluiten bij een groepering die op deze wijze te werk gaat. Deze wet maakt het immers mogelijk om mensen die geen misdaden gepleegd hebben te veroordelen enkel omwille van hun deelname aan een legale actie of omwille van hun lidmaatschap van een vereniging. Op deze wijze wordt het mogelijk gemaakt om elke oppositie in de kiem te smoren. Dat dit een van de doelstellingen zou zijn wordt uiteraard ten stelligste ontkend door toen-

malig minister De Clerck maar het feit dat gelijkaardige wetten in het buitenland meer gebruikt worden tegen opposanten dan tegen mafia-organisaties en het feit dat dit wetsontwerp tot stand is gekomen na onderling overleg tussen de politiefchefs van België en haar buurlanden en het Ministerie van Justitie spreken voor zich. Deze wet vormt misschien geen onmiddellijke bedreiging voor onze democratie maar in tijden van grote sociale onrust zal ze zeker uit de la gehaald worden en met veel plezier toegepast worden door uw vriend de rijkswacht - die tegen dan de andere politiekorpsen volledig zal ingepalmd hebben.

Trouwens, de huidige wetgeving is ruimschoots voldoende om de georganiseerde misdaad aan te pakken. In de huidige rechtspraak zijn de begrippen dader, mededader en medeplichtige toch niet onbekend, of wel? Veel effectiever en democratischer zou het oprichten van een vermogensregister en het opheffen van het bankgeheim zijn.

Als extraatje heeft men nog een andere eis van de Rijkswachttop die reeds lang op hun verlanglijstje staat ingewilligd. Onder punt twee van de memoerie van toelichting staat dat pro-actief opsporen mogelijk wordt. Waartoe dat kan leiden hebben we reeds gezien. Pro-actief opsporen betekend niet meer of minder dan een vrijgeleide voor de rijkswacht om alles en iedereen te bespioneren, dit onafhankelijk van concrete aanwijzingen van reeds gepleegde misdaden. Dat de rijkswacht daar niet voor terugschrikt hebben we reeds ondervonden met de operatie Rebel. Dit was de codenaam voor een operatie waarbij de rijkswacht de

Turkse gemeenschap in ons land screende op zoek naar misdadigers. Dit gaf niet alleen blijk van een mooi staaltje van racisme maar was ook een regelrechte aanfluiting van onze rechtstaat. Deze operatie startte immers in 1994 maar het duurde tot april 1996 vooraleer deze illegale actie bekend werd. Tot dan waren zelfs de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken onwetend.

Tot slot zal ik nog een stukje citeren uit een bijdrage van Eddy Boutmans, senator voor Agalev, en Fernand Tanghe op de opiniëpagina van De Morgen. 'Dat zo'n preventieve aanpak in de huidige context, gegeven de machtspositie van de rijkswacht, een fiat kan inhouden voor allerlei oncontroleerbare interventies van deze laatste tegen zelfgekozen doelwitten is verre van denkbeeldig. (...) Daar komt bij dat wie of wat als (behorend tot een) criminele groep bestempeld wordt kan variëren met het wisselen van de regeringen en meerderheid. (...) In een klimaat van verrechtssing zouden andere regeerders er zo misbruik van kunnen maken om de democratische vrijheden aan te tasten, bepaalde vormen van syndicale actie nog kortader te beteugelen, de pers te muilkorven e.d.m.

Opperen dat de huidige justitieminister of regering het zo niet bedoelt doet niet ter zake.' Het is misschien relevant om nog te vermelden dat Hitler om zijn repressief beleid te kunnen uitvoeren enkel de bestaande wetgeving van de Weimar republiek zo streng mogelijk moest laten toepassen. Kom achteraf dus niet zeggen dat u niet gewaarschuwd was.

Wouter Devriese

Wetsontwerp betreffende criminele organisaties

Tekst aangenomen in plenaire vergadering en overgezonden aan de senaat.

Art. 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2. Hoofdstuk V van titel VI van Boek II van het strafwetboek wordt vervangen door de volgende bepalingen:

Hoofdstuk V. Criminele organisaties

Art. 342. Elke organisatie bestaande uit meer dan twee personen met als oogmerk het in onderling overleg en gestructureerd plegen van misdaden of wanbedrijven die strafbaar zijn met gevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf om op onwettige wijze vermogensvoordelen te verkrijgen of de werking van publieke overheden of openbare of particuliere ondernemingen af te wenden en waarbij gebruik gemaakt wordt van intimidatie, bedreiging, geweld, wapens, listige kunstgrepen of corruptie of waarbij commerciële of andere structuren worden aangewend om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken, is een misdaad of een wanbedrijf door het enkele feit van het organiseren.

Art. 343 § 1. Iedere persoon die deel uitmaakt van de in artikel 342 bedoelde criminele organisatie, wordt gestraft met gevangenisstraf van twee tot vijf jaar en met geldboete van honderd tot vijfduizend frank of met een van die straffen alleen, ook al heeft hij niet de bedoeling een misdrijf in het raam van die organisaties te plegen of daaraan deel te nemen op een van de wijzen bedoeld in de artikelen 66 en volgende.

§ 2. Iedere persoon die deelneemt aan de voorbereiding of de uitvoering van enige geoorloofde activiteit van die criminele organisatie, terwijl hij weet of moet weten dat zijn deelneming bijdraagt tot de oogmerken van de criminele organisatie, zoals bedoeld in artikel 342, wordt gestraft met gevangenisstraf van een tot drie jaar en met geldboete van honderd tot vijfduizend frank of met een van die straffen alleen.

Art. 344. Iedere persoon die deelneemt aan het nemen van welke beslissing dan ook in het raam van de activiteiten van de criminele organisatie, terwijl hij weet heeft van het criminele karakter van die organisatie, wordt gestraft met opsluiting van vijf tot tien jaar en met geldboete van vijfhonderd tot honderdduizend frank of met een van die straffen alleen.

Art. 345. Iedere leidinggevende persoon van de criminele organisatie wordt gestraft met opsluiting van tien tot vijftien jaar en met geldboete van duizend tot tweehonderdduizend frank of met een van die straffen alleen.

Memorie van toelichting (uittreksels)

(...) Het komt erop aan personen te bestraffen, niet omwille van hun persoonlijke deelname aan misdrijven of hun persoonlijke bedoeling misdrijven te plegen maar omwille van hun lidmaatschap zelf van de criminele organisaties (...) of omwille van hun deelname aan geoorloofde activiteiten van deze criminele organisaties, of nog omwille van hun deelname aan de besluitvorming binnen deze organisaties. (...)

Het wettelijk definiëren van de criminele organisatie is in hetzelfde concept ook een noodzakelijke voorwaarde om de politiediensten, onder controle van de magistratuur, de mogelijkheid te geven de gerechtelijke opsporingen te richten op de criminele organisatie zelf, onafhankelijk van concrete aanwijzingen van reeds gepleegde misdrijven. (...) Het voorwerp van deze zogenaamde 'proactieve' opsporingen beoogt immers in eerste instantie het verwerven van inzicht in de structuur en werking van de georganiseerde criminaliteit (...). Door te verwijzen naar het beïnvloeden van de werking van de publieke overheden, worden niet alleen de criminele organisaties beoogd die dit doel nastreven om hun lucratieve activiteiten te realiseren, maar ook de extremistische groeperingen en organisaties van terroristische aard waarvan de doelstelling specifiek politiek van aard is. Het volstaat dat één van de middelen (om het doel te bereiken) aangewend wordt om binnen het toepassingsgebied te komen van de bepaling. (...)

"Het nieuwe artikel 343 stelt straffen op de betrokkenheid van twee categorieën van personen bij de criminele organisatie. Op de eerste plaats gaat het om personen die lid zijn van de criminele organisatie."

Lidmaatschap veronderstelt niet dat er effectief wordt deelgenomen aan de voorbereiding of aan het plegen van een strafbaar feit. (...) Er zijn leden die enkel voor de omkadering zorgen van de criminele structuur, zonder dat zij zelfs strafbaar zouden zijn op basis van de bepalingen in het strafwetboek inzake deelneming of bendevoering. Bij wijze van voorbeeld kan gedacht worden aan de chauffeur van de leider van een criminele organisatie, in het geval deze niet deelneemt aan het plegen van enig misdrijf en evenmin zelf deelneemt aan de geoorloofde activiteiten van de organisatie.

De tweede categorie van geviseerde personen zijn degenen die geen deel uitmaken van de criminele organisatie maar die hand- en spandiensten verlenen aan de organisatie (vb. de advocaat of het adviesbureau die advies verlenen over het opzetten van fictieve vennootschapsrechtelijke constructies) of participeren aan de voorbereiding of uitvoering van zelfs legale activiteiten van de organisatie (vb. de boekhouder die - zonder enige vorm van fraude - de boekhouding verzorgt van een restaurant dat als dekmantel dient voor mensenhandel). (...) De wet voor strafbaarheid vereist dat de persoon weet heeft van het feit dat hij optreedt voor een criminele organisatie. Wat betreft de tweede categorie, rekening houdend met het feit dat de banden tussen deze personen en de criminele organisatie zwakker kunnen zijn, (...) viseert men die personen die weten of moeten weten dat hun deelneming bijdraagt aan het oogmerk van de criminele organisatie. (...) Artikel 344 bestraft de personen die, zelfs sporadisch of uitzonderlijk, betrokken zijn bij het nemen van beslissingen, zelfs inzake legale activiteiten, op welk niveau dan ook van de criminele organisatie. Men beoogt hierbij vooral de hiërarchie van de criminele organisatie, hoewel niet specifiek aangetoond moet worden dat de betrokkene wel degelijk lid is van de organisatie. Het kan in theorie ook gaan om een derde die wetens voor een specifiek onderwerp betrokken wordt bij het nemen van de beslissing (vb. een juridisch raadsman die een beslissingsfunctie heeft bij het opzetten van een mechanisme voor fiscale fraude.)

(...) Artikel 345 voorziet tenslotte de zwaarste straffen voor de eigenlijke bestuurders van de criminele organisatie. De leiders van de criminele organisatie kunnen degenen zijn die de criminele structuur hebben opgezet, maar zullen in het algemeen de personen zijn die de topfuncties binnen de organisatie waarnemen. Strengere straffen zijn ten hunnen aanzien niet enkel gerechtvaardigd omwille van hun bijzonder centrale rol in de criminele organisatie maar ook omdat in sommige gevallen hun concrete betrokkenheid bij beslissingen inzake het plegen van zware misdrijven niet aangetoond zal kunnen worden.

Amendementen

In de senaat heeft men een aantal amendementen goedgekeurd die als bedoeling hebben om het wetsvoorstel aanvaardbaar te maken voor verschillende geïnstitutionaliseerde groeperingen die het slachtoffer zouden kunnen worden van deze wet. Daaronder vallen voornamelijk de vakbonden en in mindere mate milieuorganisaties zoals Greenpeace. Deze amendementen geven wel blijk van de goede intenties van de politici om deze wet niet te gebruiken tegen deze organisaties maar daarmee is het gevaar niet geweken voor andere groeperingen en ook niet voor de vakbonden zelf, zeker niet op lange termijn.

Het verschil is nu dat men over een gestructureerde vereniging spreekt die duurt in de tijd met als bedoeling direct of indirect vermogensvoordelen te verkrijgen. Om strafbaar te zijn moet men nu wilens en wetens deel uitmaken van een criminele organisatie en weten dat zijn deelneming bijdraagt tot de oogmerken van deze criminele organisatie.

Wat doe ik met al mijn vrije tijd?

Films

	Aula Ob	Aula Oc	Aula Od
12/10/98	The Jackal	Devils Advocate	Mr. Bean
13/10/98	As Good as it Gets	The Man w/ Iron Mask	The Sweet Hereafter
14/10/98			
15/10/98			
16/10/98			
19/10/98	7 Years in Tibet	The Rainmaker	
20/10/98	Alien 4	My Best Friends Wedding	
21/10/98			
22/10/98		Amistad	
23/10/98			
26/10/98		U-Turn	Sex, Lies and
27/10/98	Sphere	Titanic	Air Force One
28/10/98			
29/10/98			
30/10/98			

Fuiven

Dag	Datum	Activiteit	Kring
ma	12/10/98	TD (p)	SK
di	13/10/98	Initiatie CT	FA
wo	14/10/98	TD	M&E
		Message TD	KEPS
do	15/10/98	CT	WK
zo	18/10/98	CT	BSG
ma	19/10/98	TD (p)	HILOK
di	20/10/98	TD	BTS
		SK-PPK	Cuiss-Tax
wo	21/10/98	CT	AVSG
do	22/10/98	TD (p)	LIA
zo	25/10/98	CT	CAMP
ma	26/10/98	TD	APIA
di	27/10/98	TD (p)	PPK
wo	28/10/98	Initiatie PERS	
do	29/10/98	Doop TD	SK

DE FabeltjesKRANT

Els Witte schoot onlangs serieus uit haar krammen toen zij de graffiti op de muren van het magazijn van Public Relations en het BSG-lokaal bemerkte. Toen zij vanuit haar linkerhoek, gezeten in haar riante wagen en lurkend aan haar GSM (zij rookt immers niet), een glimp van dit kunstwerk opving trilde haar tere hartje nog enkele minuten na. Onmiddellijk werd het opperhoofd van alle zatte studenten opgetrommeld, die hierop iedere betrokkenheid ontkende. Volgens hem was het de schuld van een ander opperhoofd. Waarop onze teerbeminderde dan maar besloot dat er vanaf die dag veel minder opperhoofden dienden te zijn op onze Alma Mater. Het ordewoord in deze rangen is dan

ook: Eenheid maakt Macht.

Het Convivium heeft vorig jaar 3,5 miljoen verlies gemaakt. Een goedkope grap over de gelijkenissen tussen de vorm van dit exclusieve restaurant en een schip à la Titanic zou hier natuurlijk volkomen misplaatst zijn, ware het niet dat het één (ironisch genoeg) toch wel iets met het ander te maken heeft.

Toen de fiere oceaانبewinger in 1912 naar de haaien ging, kon niemand bevroeden dat deze catastrofe zo'n 90 jaar later nog invloed op het wereldgebeuren zou hebben. Aan boord van de Titanic bevond zich onder de verstekelingen en het rapalje van de 3e klasse niemand minder dan Beowulf

die Aerde maeckte, zoon van Isaac, wiens lotgevallen in de vorige Moeial reeds verschenen zijn. Beowulf was één van de naar schatting 45 nakomelingen van Isaac die Aerde maeckte, en hij was zeker niet de gemakkelijkste mens in de omgang.

Om dus een lang verhaal kort te maken: Beowulf die Aerde maeckte was na jarenlange omzwervingen, waarbij hij steevast op de hielen gezeten werd door de arm der wet, uiteindelijk in Engeland terecht gekomen. Maar ook daar werd de grond hem algaauw te heet onder de voeten, en Beowulf zag geen andere uitweg meer dan de wijk te nemen naar Amerika, het land van melk en honing. Doch het noodlot ach-

tervolgde hem als zijn schaduw.

Het schip waar Beowulf zich in verstoppt had, was de Titanic, en toen de trotse zeeerus naar de bodem van de ijskoude oceaan zonk, zat Beowulf mee in het schuifje. Maar de pientere schurk wist door snel de soutane van een priester te confisqueren, toch aan boord van een reddingsloep te geraken, en behouden het vasteland te bereiken.

In Amerika moet Beowulf (die er door het leven ging als Luciano Terroni - een ietwat ongelukkig gekozen schuilnaam) niet slecht geboerd hebben, want uit zeer betrouwbare bron hebben wij vernomen dat de zestig miljoen die de SSS een aantal jaren geleden ontvangen heeft om te investeren in de uitbreiding van de Sociale Sector, afkomstig was van de "Cayman International Bank". En wie is hoofd-aandeelhouder van deze verdachte bank? Juist, Luciano Terroni. En wie was het brein achter de studenten-vertegenwoordiging in de SoR? Juist, Eric Aerden, neef van Beowulf en meester van de Oostendse platvis-handelaar en walrusse dompteur Raf.

Dat het Convivium 3,5 miljoen verlies gemaakt heeft, hebben we dus te danken aan de twijfelachtige nonkel van Eric, want indien hij niet in Amerika zou geraakt zijn, zou Eric geen smak geld gekregen hebben om dit prestigeproject uit de grond te stampen. Quod erat demonstrandum.

Er wordt gefluisterd dat men van plan is om alle lagere administratieve functies aan de VUB over te laten aan bonobo's. Bonobo's zijn de kleinste doch meest schrandere chimpansee-familie, en werden reeds uitgebreid

getest in de administratie van de Amerikaanse Oostkuststaten. Dit experiment was zo succesvol dat de Raad van Bestuur groen licht gegeven heeft om alle VUB-administratievevingen (behalve de Barones en de Heer Rik "I'm a fuckin' alien" Van Aerschot) te vervangen door deze bijdehandse dieren.

En het blijft hier niet bij. Volgend jaar gaat Glimsmurf met pensioen, en de strijd om zijn opvolging is reeds in alle hevigheid losgebarsten. Inderdaad, in deze Slag om de Vetpotten van de SSS, vechten heel wat zwaargewichten mee. Naast de bonobo's niemand minder dan de Heer Jim Van Leemput, een flukse sinjoor die tot heden het sekretarischap van de Raad van Bestuur waarnam. Ook Ballonsmurf en zijn spitsbroeder Ontspoor-smurf zijn nog in de running, doch gevaarlijke outsider is Broeder Craene, die op zijn tegenstrevers tenminste het voordeel heeft van over een nog ietwat normaal functionerende stofwisseling te beschikken.

Grote afwezigheid in deze successiestrijd is natuurlijk weer Raf "the Void Beyond" Devos. Van een eens zo veelbelovende jonge wolf hadden we toch wel meer verwacht, te meer omdat deze grote studentenleider vorig jaar aan het roer van de Sociale Raad stond. Wellicht waren de chaos rond de laatste SoR-verkiezingen en de hiermee gepaard gaande persoonlijke nederlaag, Raf een zware slag in het gelaat (Voor een volledig relaas van deze toestanden, lees De Moeial, jaargang 1-15).

Feit is, dat Raf sindsdien terug is waar hij thuishoort: in de volstreekte anonimiteit.

ZELFVERDEDIGING EN WEERBAARHEID

's Avonds alleen op straat durven lopen.
Efficiënt reageren als je lastig gevallen wordt.
Een gevaar tijdig kunnen inschatten.
Een goede verdedigingstechniek.

Wil jij je ook zekerder voelen ?

CURSUS

ZELFVERDEDIGING EN WEERBAARHEID

VOOR VROUWEN

De cursus zal doorgaan op vier opeenvolgende dinsdagavonden, nl. op 17 en 24 november en op 1 en 8 december 1998, telkens van 18 tot 21 uur in de judozaal - gebouw L (HILOK) - VUB Campus Oefenplein - Triomflaan Toegang 8 - 1050 Brussel.

Gelieve in te schrijven voor 26 oktober bij Sjerp - VUB Campus Oefenplein, Triomflaan Toegang 7, Gebouw Y, tel. 02/629.23.45. (! Maximaal 18 deelnemers !)

Prijskaartje : 1200 BEF, vooraf te betalen bij inschrijving.
Een initiatief van Sjerp, in samenwerking met Refleks Weerbaarheidscentrum v.z.w.

BXL

MA 12 FILMMEUSEM

20u15 Loin du Vietnam (Alain Resnais)
22u15 Accident (Joseph Losey)

CINEMA NOVA

tot 18 okt. op do, vrij, za, zo: East Side Story

DI 13 FILMMEUSEM

18u15 Dr. Akagi (Shohei Imamura)
21u Intentions of murder (Shohei Imamura)

WO 14 FILMMEUSEM

18u15 L'amour à mort (Alain Resnais)
21u15 Damage (Louis Malle)

DO 15 FILMMEUSEM

18u15 Falbalas (Jacques Becker)
20u15 Endless Desire (Shohei Imamura)
22u15 Young and innocent (Alfred Hitchcock)

ANCIENNE BELGIQUE

20u00 Blood&Fire Soundsystem (Audi Jazzfestival)

VRIJ 16 FILMMEUSEM

18u15 This happy breed (David Lean)
20u15 Stolen desire (Shohei Imamura)

VRIJ 16 BEURS

The Barry Adamsons Experience (20.30) (Audi Jazzfestival)

ZA 17 FILMMEUSEM

18u15 The more the merrier (George Stevens)
20u15 Je t'aime, je t'aime
22u15 Nishi-Ginza station (Shohei Imamura)

ZO 18 FILMMEUSEM

18u15 Stavisky (Alain Resnais)
20u15 Varkens en oorlogsschepen (Shohei Imamura)
22u15 La signora senza camelie (Michelangelo Antonioni)

MA 19 FILMMEUSEM

20u15 De insectenvrouw (Nippon konchu-ki)
22u15 L'an 01 (Jacques Doillon)

DI 20 FILMMEUSEM

18u15 Zyklus von Kleinigkeiten (Ana Torfs)
20u15 Providence (Alain Resnais)
22u15 You live only once (Fritz Lang)

WO 21 FILMMEUSEM

18u15 ontmoeting met de programmatieploeg van het Filmmeuseum
20u15 De pornograaf (Shohei Imamura)
22u30 Umberto D (Vittorio De Sica)

WOE 21 BEURS

Marc Ribot y los Cubanos Postizos (USA) (20.30) (Audi Jazzfestival)

DO 22 FILMMEUSEM

15u Het Zilveren Scherm: Sabrina (Billy Wilder)
18u15 A man vanishes (Shohei Imamura)
20u30 De diepste wensen van de goden (Shohei Imamura)

VRIJ 23 FILMMEUSEM

18u15 Mon oncle d'Amérique (Alain Resnais)
20u30 De mannen, wat een schoften! (Mario Camerini)
22u15 De geschiedenis van het naoorlogse Japan verteld door een barhouder (Shohei Imamura)

VRIJ 23 BEURS

Spoken word: Maggie Estep, Bob Holman, Wammo, Beau Siaë&Mike Ladd (USA)

ZA 24 FILMMEUSEM

18u15 Aan mij de wraak (Shohei Imamura)
20u45 L'homme du jour (Julien Duvivier)
22u15 Ride the high country (Sam Peckinpah)

ZO 25 FILMMEUSEM

15u Greystoke, the legend of Tarzan (Hugh Hudson)
Eijinaika (Shohei Imamura)
21u15 Ossessione (Luchino Visconti)

Als ik in het centrum van Brussel vertoef, stel ik mij soms de vraag: waar zitten al die Vlaamse jongeren, en om het relevant te houden meer bepaald: waar zitten die 9000 VUB'ers? Want wie hiezler studeert, heeft de kans om de hoofdstad van Absurdistan te ontdekken. Niet dat hier talloze gezellige studentencafeetjes zijn. Daarvoor moeten we eerder in Leuven of Gent zijn. Het centrum (d.w.z. het uitgaanscentrum waar je tot zonsopgang kan feesten) is eigenlijk piepklein, niet groter dan de campus. Maar verder is Brussel wel zo een grote stad, dat je bepaalde dingen gewoon moet weten. Zoals in Parijs: als je niet weet waar naartoe, loop je verloren.

Een doodgewone wandeling is al zeer leerrijk. Geen stad is zo rommelig en zo bizar volgebouwd als Brussel. Alles mag hier, er zijn vele voorbeelden van historische en (gelukkig) geklasseerde gebouwen die men weliswaar laat staan, maar waarrond de modernste bouwwerken gepuzzeld werden, wat op zijn minst voor een totaal contrasterend beeld zorgt. Er zijn in Brussel meerdere spiegelende flatgebouwen tegen een kerk gebouwd. Of bijvoorbeeld de Jacquainlaan, waar hele blokken platgegooid zijn om er uiteindelijk niets te zetten. Je ziet alleen nog de kassestraat liggen, en die vormt de grens tussen de hoogste en glanzendste kantoorgebouwen enerzijds en de meest verwaarloosde grijze herenhuisen en bevolking van het Brusselse Molenbeek-Schaarbeek anderzijds. Griezellig en prachtig.

Maar let er eens op, deze stad zit zo vreemd in elkaar. Het is één grote chaos, waar uiteindelijk niet veel exotisch of broeierigs aan is, maar het is wel oerBelgisch. Je moet niet zozeer kijken naar WAT er is (de 300 000 Noord-, Zuid-, West- en Noord-afrikanen, de Aziërs en Latijns-amerikanen oerbelgisch? hoorde ik u al vragen) maar naar WAAROM het er is kunnen komen.

Laat ons eens een wandeling door de vijfhoek maken. Waarom niet beginnen bij de Botanique? Men neme hiervoor de metro en stapte over in Kunst Wet richting Simonis, afstappen Botanique. Hier staan we dan op een van de vijf punten van de vijfhoek op een heuveltop: de LeopoldIII-laan. Een glooiing die ons één van Brussels grootste verkeersaders laat zien, met aan het eind de basiliek van Koelberg. De Botanique zelf is eigenlijk het cultureel centrum van de Franse Gemeenschap. Er zijn vaak optredens, debatten, etcetera: cultureel-centrum-stuff dus. Een twee weken durend festival dat werkelijk de moeite loont is 'Les nuits du Botanique', eind augustus - begin september. Wat er verder te doen is in de Botanique wordt in Vlaamse evenementenblaadjes opvallend sporadisch vermeld (die vuile Franses ook), maar het is echt wel een prachtig gebouw met een grote glazen koepel, vol met veel planten. Er is ook een park aan waar het zogezegd onveilig is, waar moorden en verkrachtingen gebeuren dus, maar dat geldt toevallig voor vele parken en dan vooral stadsparken. Het is zo dat het er om drie uur 's avonds niet de gezelligste plaats van Brussel is. Maar overdag: *ça vaut la peine*. Boven het park troont een monument dat weldra met de grond zal gelijkgevoerd worden: de 'Martini-toren'. Op het eerste gezicht een even lelijk jaren zeventig flatgebouw als zovele andere, maar bij nader inzien één dat ietsje hemelsblauwer is en vol variatie: balkonnen, grote ramen, kleine ramen, hoge verdiepingen, lage verdiepingen... prachtig eigenlijk. Het is gebouwd met de bedoeling een megalomerciel schakel te vormen tussen de Nieuwstraat (Rogier) en het Noordstation, zodat men de pejorative bijklank van 'het Noord' zou kunnen wegwerken als het ware door de Nieuwstraat te verlengen. Dit alles werd gefinancierd

door Martini, die meteen de bovenste verdiepingen als directiekantoor placht in te palmen. Vandaar dus Martini-toren. Nu echter staat het volledig leeg, op duiven en niet langer daklozen, een krantenwinkel en enkele louche sexwinkeltjes na. Het idee is nog niet opgegeven: schuin tegenover het gebouw heeft men grootse werken aangevangen: chique appartementen voor zeer goeude burgers die daar toch nooit zullen willen gaan wonen. Nu lopen we richting Noordstation - wees gerust: de zware toestanden spelen zich aan de andere kant van de spoorweg af- en we botsen op de Belgaom-toren. Een spiegelstad binnende stad, waarin elektronische mil-jarden circuleren, boven de hoofden van arm Brussel. Naargelang het uur dat je er passeert zie je iets anders. 's Nachts staan er om de twintig meter meisjes klaar om opgepikt te worden. Overdag is het er rond acht, één en vijf uur net de Nieuwstraat op zaterdagmiddag. Op andere uren is het er doods, leeg en stil, hoewel in die gebouwen duizenden en duizenden mensen zitten te werken, koffie te drinken enzovoort.

We steken over de kleine ring, andermaal gefietend van de prachtige Leopold II laan met de rustieke lantaarns en we krijgen meteen een blik op het meest in het oog springende aspect van het centrum: leegstand en bijhorende verkrotting. Hier staan genoeg huizen ter beschikking om een paar duizend studenten in onder te brengen! Zonde, zonde. Maar goed, mysterieuze hogere krachten houden deze situatie in stand. Het is niet dat er geen initiatieven zijn hier iets aan te doen. Er zijn acties en actiecomités (zoals Bral en de Kaputt), maar helaas worden deze acties doodgezwegen en de discussies stranden onvermijdelijk in oneindig politiek gelobby. Compromissen worden bereikt en vastgelegd, maar blijken nooit bindend genoeg voor uitvoering. Nu komen we aan de Beurs. Al wie er louche uitziet en er op kantooren op de trappen wil zitten wordt verzocht elders louche te wezen. Maar zet u neer en aanschouw een van Brussels grootste stadskankers: Hotel Central. Op het gelijkvloers een MacDonalds, erboven nix. Leeg. Een ganse blok. Twee jaar geleden is (na een actie) bereikt dat de Stad Brussel, van wie het gebouw eigendom is, hier appartementen zou zetten, wel te verstaan: *'appartements de standing'*. Maar goed. Hier is het uitgaanscentrum: het Beurscafé waar vaak erg goeie dingen te doen zijn in een beetje een artistieker sfeertje, maar wel één van de enige uitgesproken cafés waar Vlamingen vaak komen, in een buurt waar veel jongeren wonen. Om de hoek zijn meer cafés zoals de Bizon (misschien wel het 'normaalste' van allemaal), de Zebra, enz.: deze zoektocht kan iedereen zelfstandig ondernemen. Misschien tijd voor een filmpje. Wie de Amerikaanse dergelijke nieuwe producties verkliest kent natuurlijk de UGC op het De Brouckèreplein en het grijze mega-filmpretpark Kinopolis. Voor wie meer houdt van speciale, oude of cultfilms zijn er twee pracht-

cinema's: de NOVA en het Filmmeuseum.

De NOVA is een project van de Beurs waar vaak speciale experimenten worden uitgeprobeerd, zoals het combineren van live techno op oude zwart witfilms (DJ controlled movies) bijvoorbeeld Metropolis. Soms loopt het in de soep, maar doorgaans slagen ze wel in hun opzet. Ze vertonen oude klassiekers en films in technicolor, een vergeten kunst, maar nog steeds prachtig en veel warmer dan mechanisch of (nog erger) digitaal gekleurde films. Dan is er het filmmeuseum: voor 90 ballen zijn daar allerlei zotte films te zien die ze van God weet waar halen. Er zijn elke avond drie of vier (in het weekend om 00u) films en ook twee of drie stomme met live piano-begeleiding. De 'wachtzaal' is een interactieve tentoonstelling over de filmgeschiedenis, die je ook gewoon eens (gratis) kan gaan bezoeken. Er staan allerlei toestellen en lichtspelletjes, die je door op een knopje te duwen of aan een hendeltje te draaien in gang zet. De programma's van beide cinema's slingeren rond op de VUB.

Als je aan het filmmeuseum de trappen opgaat kom je uit op het Koningspark. Hier zou een punt zijn waarop je de drie machten (wetgevende, rechterlijke en uitvoerende dus) alledrie tegelijk kunt zien: het paleis van de koning, de regering en het justitiepaleis, maar dat punt heb ik al vaak gezocht maar nog nooit gevonden. Dat zal wel tekenend zijn voor België zeker. Maar laat ons naar het justitiepaleis stappen (om rustig een einde te maken aan de wandeling, want onze voeten beginnen serieus pijn te doen). Werkelijk een ongelofelijk machtig gebouw. Het is natuurlijk ook gebouwd om macht uit te stralen, wel, dat is absoluut geslaagd. Het imposantste is eigenlijk aan de zavel even af dalen om vanuit de Marollen op het paleis te klimmen en te voelen hoe het uittoren boven de hoofden van Brussels oeroudste volkswijk, nu een mengelmors van rijk en arm. De Zavel is poepische en dat loopt uit tot op het Vossenplein, waar dagelijks rommelmarkt is. Het beste is om in de week te gaan, want in het weekend zijn er aanzienlijk meer 'antiquairs' die waarschijnlijk in de week rommel geselecteerd hebben en drie keer duurder gemaakt hebben. Aan de andere kant van de markt komen we terecht in de vierde wereld. Er zijn daar veel cafés, waar je gewoon eens moet gaan zitten als je van dat echt sappig bijna uitgestorven Brussels wil horen. En dus richting paleis, dat op je lijkt te zullen storten. Daar op de leuning, puf-fend, gaan zitten en genieten van het uitzicht. Kijk je de andere richting uit, zien we Louisa waar het Hilton, Versace en Gaultier en dito mensen vertoeven en voel je op de grens tussen arm en rijk zitten, het toppunt van de dag is dan beseffen dat sociale gelijkheid niet meer dan een ideologie, misschien zelfs alleen maar een droom is. Maar dat wisten we allang zeker? Tot zover een selectie uit de vijfhoek.

Volgende keer: Suburbia.

Fenna

DNA: PRIVE-EIGENDOM OF ERFGOED?

Dit artikel is een eerste inleiding op een reeks artikels over biotechnologie die in de volgende edities van De Moeial zullen verschijnen. Er is de laatste jaren veel inkt gevloeid over dit thema en de trouwe lezer zal zich terecht afvragen of er in het speciale nummer van De Moeial van verleden jaar niet meer dan genoeg aandacht aan bio-ethiek is besteed. In plaats van nog maar eens de verschillende facetten van de problematiek op te sommen en de verschillende meningen hieromtrent te inventariseren, zal in deze reeks slechts 1 centraal thema centraal staan, namelijk de strijd rond de intellectuele eigendomsrechten op genetisch materiaal.

Dit is een topic dat in de Belgische pers bijzonder weinig aandacht heeft gekregen en nochtans van een cruciaal belang is, wil men de recente ontwikkelingen en de ware inzet van de biotechnologie sector begrijpen. Zeker wanneer men rekening houdt met de mogelijke misbruiken die hieruit kunnen voortkomen. Wat zal er bijvoorbeeld gebeuren wanneer een bedrijf erin slaagt allerlei plantensoorten (men denke aan rijst of maïs) te patenteren? En dat de boeren overal ter wereld bij elke oogst royalties moeten betalen? Het gaat hem dus niet met andere woorden om de mogelijkheid om biologisch materiaal (weefsel, DNA of zelfs levende wezens) te breveteren. De Moeial zal deze reeks openen - niet met een soort algemene schets van de status questionis, want die komt in het volgende nummer - maar wel met een concreet geval. Aan de hand van dit kleine onschuldige voorbeeldje kunnen een aantal conclusies getrokken worden over inzet zowel op financieel, politiek als op ethisch vlak. Ons verhaal speelt zich af in IJsland, een piepklein landje met amper 270.000 inwoners, te ver weg om echt vertrouwd te zijn maar toch vergelijkbaar met ons land, want we hebben te maken een democratische staat en een welvarende bevolking.

De natte droom wordt werkelijkheid

Het bericht dat deCode Genetics, een bedrijf actief in onderzoek en ontwikkeling rond menselijke genetica en tevens IJslands enige biotechnologie firma, van plan was om een databank van het DNA van de hele bevolking

aan te leggen werd in de wereld van de biotech-industrie met grote interesse ontvangen. Zo'n onderneming opzetten is de natte droom van elke biotechnoloog, want op die manier krijgen de onderzoekers toegang tot het genetisch patrimonium van een zeer homogene bevolking, waardoor het mogelijk wordt om de genetische grondslag van allerlei erfelijke ziektes op te sporen. De bevolking van IJsland stamt af van een kleine groep inwijkelingen, die het eiland in de zevende eeuw gekoloniseerd hebben. Omdat er in de loop der eeuwen weinig migratie naar IJsland heeft plaatsgevonden is de bevolking op genetisch vlak zeer homogeen gebleven, hetgeen het opsporen van erfelijke ziektes heel wat vereenvoudigt. Als bonus zou deCode ook als enige toegang krijgen tot de nationale weefselbank, waarin sinds 1915 stalen weefselstalen van de hele bevolking worden opgeslagen.

De eerste reacties op de plannen van deCode, zo suggereerden tenminste enkele officiële rapporten, waren onverdeeld positief. De bevolking stemde niet alleen in met het hele project, maar stond zelfs te popelen om eraan mee te werken. Onder andere in het februari-nummer van het tijdschrift BioWorld wordt verhaald hoezeer de hooggeschoolde bevolking van IJsland wel bereid is om mee te werken met de onderzoekers van deCode. En ook de voorzitter van deCode zelf, Kari Stefansson, weet in het prestigieuze tijdschrift Science te vertellen dat er reeds afspraken bestaan met de lokale overheid en plaatselijke wetenschappers en dat zowat iedereen een volle 100% achter het project staat.

Aangetrokken door zulke mooie vooruitzichten stapte farmaceutica-reus Hoffmann-La Roche in februari 1998 mee in het project, en investeerde meteen een slordige 7 miljard in de samenwerking met deCode. Een gezamenlijk speurtocht doorheen het DNA van de IJslandse bevolking moest hen toelaten de genen, verantwoordelijk voor erfelijke ziektes, te identificeren en vervolgens te patenteren. De samenwerking tussen deCode en Roche kon in elk geval op de goedkeuring en steun van de IJslandse premier David Oddsson rekenen, die voor de pers buitenlandse investeringen van een dergelijke omvang in de eigen high-tech sector toejuichte. Beide firma's konden dan ook op de regering rekenen om hun plannen tot een goed einde te brengen.

Een haar in de soep

Toch waren niet alle inwoners opgezet met de plannen van de genenjagers. Zeker het vooruitzicht dat twee firma's de exclusieve eigendomsrechten op het IJslandse DNA zouden verwerven was voor sommigen onaanvaardbaar. Net op tijd kon de goedkeuring van een wet verhindert worden die aan het bedrijf deCode Genetics Inc. het exclusieve recht verleende om alle huidige en vroegere medische gegevens van de gehele bevolking op te slaan in een geïntegreerde databank, die vervolgens door de firma in kwestie verhandeld kon worden.

De aankondiging van dit wetvoorstel, zo verklaarden 4 prominente IJslandse wetenschappers in Nature Biotechnology, kwam als een totale verrassing voor de lokale medische en

wetenschappelijke gemeenschap. Niemand, behalve de regering en de mensen van deCode waren van het bestaan van dit wetvoorstel op de hoogte. Nooit was er een publiek debat over de wenselijkheid van een dergelijke onderneming geweest. Het was duidelijk dat de regering de wet zo snel mogelijk door het parlement wou jagen om mogelijke tegenkanting te snel af te zijn. Onder druk van de medische en wetenschappelijke gemeenschap heeft de regering intussen de goedkeuring van de wet enkele maanden uitgesteld.

Het daaropvolgend debat binnen de IJslandse wetenschappelijke en medische wereld over het aanleggen van een dergelijke databank draaide vooral rond volgende drie vragen. (1) is zo'n databank op wetenschappelijk, economische en ethische gronden verdedigbaar (2) mag die databank door een privé-bedrijf uitgebaat worden (3) mag de regering de exclusieve rechten op de gegevens in de databank aan één bepaalde firma overdragen? De wetenschappers vrezen immers dat die wet - als ze wordt goedgekeurd - kan gebruikt worden om het onderzoek van wetenschappers die onafhankelijk van deCode willen werken te verhinderen. Daarnaast blijven er nog een heel aantal vragen van ethische aard (bescherming van de persoonlijke levenssfeer, etc.) onbeantwoord.

Dit wil niet zeggen dat het bestuderen van de genetica van de IJslandse bevolking op zich verwerpelijk is. Heel wat minder correct is dat men bereid is, met de wetenschap als excuus en de regeringstop als medeplichtige, het welzijn en de integriteit van de burgers zomaar aan de meestbiedende te verkopen. Hoe men zal aantonen dat de

commercialisering van een nationale databank het wetenschappelijk onderzoek zal verderhelpen en het welzijn van de inwoners verzekeren, is nog steeds een raadsel.

Een hoopvol resultaat Of een druppel op een hete plaat?

Het verzet van de IJslandse bevolking tegen de plannen van deCode en Roche's plannen voor de commercialisering van het genetisch materiaal van een volledige bevolking is een hoopvol signaal voor alle volkeren ter wereld die vandaag meer dan ooit het doelwit zijn van genenjagers overal ter wereld. De reactie van de IJslandse wetenschappers stelt zeer terecht vragen bij het optreden van biotech-bedrijven, die een exclusief eigendomsrecht eisen op het menselijk DNA, in naam van de wetenschappelijke vooruitgang. Het IJslandse voorbeeld wijst ook op een totaal gebrek aan internationale regels die de mensen moeten beschermen. Commerciële, sociale en ethische overwegingen die met het verzamelen en patenteren van menselijk DNA gepaard gaan, dienen dringend op de politieke agenda geplaatst te worden. We moeten tot slot niet vergeten dat IJsland een welvarende en democratische staat is waar de bevolking op tijd heeft kunnen ingrijpen. Derde Wereld landen zijn dan ook veel kwetsbaarder voor dergelijke praktijken. Maar daarover meer in de volgende aflevering.

De Redactie

Schrijf voor De Moeial! Scan voor De Moeial! Fotografeer voor De Moeial! Kuis voor De Moeial! Zet koffie voor De Moeial! Lay-out voor De Moeial! Research voor De Moeial! Archiveer voor De Moeial! Schrijf voor De Moeial! Scan voor De Moeial! Fotografeer voor De Moeial! Kuis voor De Moeial! Zet koffie voor De Moeial! Lay-out voor De Moeial! Research voor De Moeial! Archiveer voor De Moeial! Schrijf voor De Moeial! Scan voor De Moeial! Fotografeer voor De Moeial! Kuis voor De Moeial! Zet koffie voor De Moeial! Lay-out voor De Moeial! Research voor De Moeial! Archiveer voor De Moeial! Schrijf voor De Moeial! Scan voor De Moeial! Fotografeer voor De Moeial! Kuis voor De Moeial! Zet koffie voor De Moeial! Lay-out voor De Moeial! Research voor De Moeial! Archiveer voor De Moeial! Schrijf voor De Moeial! Scan voor De Moeial! Fotografeer voor De Moeial! Kuis voor De Moeial! Zet koffie voor De Moeial! Lay-out voor De Moeial! Research voor De Moeial! Archiveer voor De Moeial! Schrijf voor De Moeial! Scan voor De Moeial! Fotografeer voor De Moeial! Kuis voor De Moeial! Zet koffie voor De Moeial! Lay-out voor De Moeial! Research voor De Moeial! Archiveer voor De Moeial! Schrijf voor De Moeial! Scan voor De Moeial! Fotografeer voor De Moeial! Kuis voor De Moeial! Zet koffie voor De Moeial! Lay-out voor De Moeial! Research voor De Moeial! Archiveer voor De Moeial! Schrijf voor De Moeial! Scan voor De Moeial! Fotografeer voor De Moeial! Kuis voor De Moeial! Zet koffie voor De Moeial! Lay-out voor De Moeial! Research voor De Moeial! Archiveer voor De Moeial!

Tweewekelijks studententijdschrift van de VUB in samenwerking met het Brussels Studenten-genoootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur.

Pluinlaan 2, 1050 Brussel.

tel: 02/629.23.38

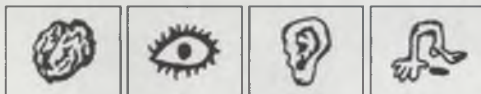
fax: 02/629.23.37

e-mail: moeial@vub.ac.be

Iedere woensdag vergadering om

20u!

CONCERT

DONDERDAG 15 oktober 1998 - Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

SIEMBRA (Nederlandse Antillen)

Tropische temperaturen opene donderdagse herfstavond? Met het elfkoppige Antilliaanse/Nederlandse Siembra zal dit geen probleem zijn! Deze formatie belooft ons een opzwevend 'merengue' en 'salsa' optreden. Dat het dansen en zweeten geblazen wordt, is zeker. Een druppel olie op je heupgewrichten kan dus geen kwaad... Want niet alleen de groep gaat er stevig tegenaan, ook de daaropvolgende wereldmuziekfuif zal heet wat van je conditie vereisen!

Vanaf 18u: «INTERNATIONAL FOOD FAIR» waar VUB-studenten uit (bijna) alle hoeken van de wereld delicatessen uit hun land aanbieden tegen democratische prijzen.

uw DJ van dienst is Marc Demeyere

diskografie : Abriendo Barreras (1996)

Organisatie: FORSTIS, i.s.m. de Commissie Integratie Buitenlandse Studenten en Dienst Cultuur met de steun van VUBAROS.

Voor meer informatie: FORSTIS, tel. 02/629.23.69, fax 02/629.23.62, e-mail: vmonsieu@vub.ac.be

DONDERDAG 22 oktober 1998 - Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

FIFTY FOOT COMBO (B)

Jenz DW : bass guitar
Steven G : lead & rythm guitar
Rodrigo : lead & rythm guitar
Bart Le Rouge : drums
El Senor J : bongos, percussion
Matto Le D : artwork, organ
Cathy : gogo-dancer
Fia : gogo-dancer
Wim : bwana, he-who-fix-things, driver

Surfrock kan ook in het KK. Bewijze dit 9-tal uit Gent. Een gans concert met meestal instrumentale Dick Dale-, the Jokers- en the Original Surfaris-deuntjes. Wat moet je je daarbij voorstellen? Niet het normale want dan kom je bedrogen uit. Heeft een Hollander onlangs niet gezegd: "De teleurstelling hangt niet af van het resultaat maar van de verwachting." Dat ze het van hun livereputatie gaan hebben staat hier buiten kijf en de twee gogo-dansersessen zullen het geheel zeker niet afremmen. Voor de kenner is surf immers een zeer afwisselende muziek en voor de niet-kenner bewijzen FFC hetzelfde. Eén goeie raad nog: verwacht niet een afkooksel van the Beach Boys. Je zou je alleen maar belachelijk maken.

uw DJ van dienst is DJ DEL

DONDERDAG 29 oktober 1998 - Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

LES HALMAS (CH)

In hun teksten deels in het Russisch, deels in het Engels hebben ze het vooral over het leven en de dood. Hun muziek omschrijven vinden ze zelf zinloos omdat elk stuk als een miniatuur staat en steeds opnieuw moet verbazen. De open structuren laten zowel het publiek als de muzikanten toe om alles met meer geneugte te ondergaan. Om dan toch een tipje van de sluier op te lichten, kunnen wij Oost-Europese folkmotieven laten doorschemeren, gespekt met fragiele punk- en kermismuziek. Ilya Komarov speelt ook bas bij de bij ons beter gekende Russische groep Ne Zhdali.

uw DJ van dienst is
DJ SOME NOISE Noisy Crescendo

Ilya Komarov: bas, stem
Trixa Arnold: drum, melodica, stem
Simon Dellspinger: kornet, bariton hoorn, stem

dicografie :
Plus One - No Mans Land(D)
en RecRec London
Hop - No Mans Land(D)

CONCERT

MAANDAG 19 oktober 1998 - Koninklijk Muziekconservatorium Brussel, 20.30u *

concert met LAUREATEN VAN DE KONINGIN ELISABETHWEDSTRIJD

voorbehouden aan studenten

MarkusGROH,

grote internationale prijs Koningin Elisabeth piano 1995

Stephen SALTERS,

grote internationale prijs Koningin Elisabeth zang 1996 - bariton

Albrecht BREUNINGER,

2de prijs Koningin Elisabeth viool 1997

De solisten hebben een gevarieerd programma samengesteld van Beethoven tot Gershwin,... Tijdens de pauze kan het publiek de laureaten ontmoeten en wordt er een drankje aangeboden.

Prijs : 250 BEF (deze uitzonderlijke prijs is mogelijk dankzij de steun van Belgacom, mecenas van de Koningin Elisabethwedstrijd)

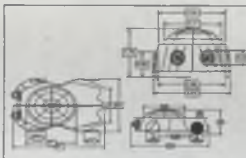
Info & kaartenverkoop: 02/513.00.99 - Reservatie: 02/513.00.99 of 02/629.23.25

CONFERENTIE

DONDERDAG 22 oktober 1998 - Aula Qc, 20.30u, 150BEF

DIMBU EXPERIMENT

Reeds geruime tijd buigt de wetenschap zich over de problematiek van de symbiose tussen mens, machine en milieu. Dit onderzoek krijgt zijn beslag in de experimenten van DIMBU (Diesel Motoren Bulgarije). Deze internationale wetenschappelijke organisatie onder leiding van twee Belgische geleerden (Prof. dr. ir. A. Smoobock en Prof. dr. B. Verhaeghen) hoopt zeer binnenkort het sluitstuk van jarenlange research tot een goed einde te brengen: een poging om een testrijder non-stop de afstand van 100 000 km af te laten leggen in 1000 uur. Na het vertrek op 18 september wordt de aankomst van de testbolide verwacht in oktober '98. Tijdens de Wetenschapsweek wordt het DIMBU experiment voorgesteld aan de hand van projecties, videoreportages en -onder voorbehoud- rechtstreekse beelden van de aankomst via satellietverbinding.

Een conferentie van Harald Thijs, Erik Thys & Jos De Gruyter

VRIJ PODIUM

ONBEKEND-ONBEMIND

MAANDAG 26 oktober 1998 - Kultuurkaffee, inkom gratis

EXTRA FILM

THE DAY OF HEAVEN AND HELL

WOENSDAG 28 oktober 1998 - Info en tickets: Dienst Cultuur VUB inkom 550 BEF

De Koninklijke Vlaamse Schouwburg is een Nederlandstalig repertoiregezelschap onder de artistieke leiding van Franz Marijnen. Het repertoire omvat zowel het klassieke erfgoed als het moderne, eigentijdse drama. Choreograaf Wim Vandekeybus en zijn dansgezelschap residieren in de schouwburg. Het gebouw, in het hart van Brussel, met zijn historisch waardevolle architectuur zal binnenkort gerestaureerd en gerenoveerd worden. Regisseur Franz Marijnen en choreograaf Wim Vandekeybus werken samen aan een voorstelling gebaseerd op het leven en de werken van de Italiaanse schrijver Pier Paolo Pasolini. Net zoals het oeuvre van Pasolini, fragmentair en moeilijk op één noemer te vangen (poëzie, romans, films, toneel, essays, journalistiek, ...), gaat het ook hier om een voorstelling die niet éénduidig te omschrijven is: een dwarsverbinding tussen dans en theater, tussen woord, klank, beeld en beweging. Het is geen toeval dat er voor de opvoering gezocht wordt naar een ruimte die geen theater is, maar een theaterlike heeft die recht doet aan Pasolini's krachtige en dramatische teksten. Marijnen en Vandekeybus werken met een jonge, internationale cast van acteurs en dansers.

Van de KVS kregen wij een voorstel voor een extra VUB voorstelling van hun Pasolini-Project op 28 oktober 1998 om 21u. De locatie van de productie is: de Koninklijke Jacht Waverssteenweg 1140 Oudergem (vlakbij de VUB campus)

EXPO

01.10->23.10.98 (werkdag ts. 9u & 17u) - gebouw M - 5e verdieping

SENZAQUARELLEN BERT DE LOORE

Eigen aquarelcreaties en modeltekeningen worden door Bert de Loore via een computer geadapteerd tot geraffineerde composities van licht en kleur, met een frappante ruimtelijke werking en een bijzondere dynamiek. Het resultaat is tegelijkertijd smaakvol en intrigerend. Met zijn senzaquarellen voegt Bert de Loore aan aquarel- en tekenkunst ontgensprekelijk een boeiende en fraaie dimensie toe.

Gustaaf C. Cornelis

vernissage :
woensdag 30 september 1998
om 18.30u in gebouw M
(5e verdieping)

welkomstwoord : prof.dr. Els Witte, rector

inleiding : prof. dr. Willem Elias

22.10->13.11.98 (werkdag ts. 11.30u & 17u) - Gallery

HUGO LEON MORALES

"Het is mijn perceptie van de werkelijkheid." zegt Léon Morales, "Ik zoek primitieve vormen, vrij van sofisticatie. Zo wordt de spanning geboren - tenminste dat hoop ik toch - uit de ontmoeting tussen emotionaliteit en materie".

Vooraleer zich als sculpteur aan het werk te zetten, schrijft en tekent hij. Wat hij neerpeert heeft niets abstracts, maar zijn poëtische, sensuele reflexies zoals: "La guerra - una antigua sentencia de la vida" (De oorlog - een antieke veroordeling van het leven) of "Mis ojos te vomitan, mis manos te reciben" (Mijn ogen braken je, mijn handen ontvangen je). Het werk van deze uitgeweken Chileen laat een diepe indruk na van ingetogen temperament.

vernissage :
woensdag 21 oktober
1998 om 18.30u in
Gallery

THEATER

WOENSDAG 21 oktober 1998 - Aula Q, 20.30u, 200/300BEF

DE ALPENZUSJES (De factorie)

Wie al eens een Pajottenlandse huiskamer binnen is gelopen, weet dat de sfeer daar vaak uit de pan swingt. De Alpenzuses wier 'roots' in dit subtropische oord gelegen zijn, laten u graag kennis maken met hun gebruiken, gebrul en gebreken. Loeidende discussies over elkaars taalgebruik in de eigen taal, die constant opnieuw vastlopen in onwil, onbegrip, onkunde, onmacht, etc. De ergernis en de grofheid van twee dorpsvrouwen zo uitgebreid dat het lachwekkend wordt. Zijn ze vriendinnen, moeders, zusters? En bovenal: waar is de man? Een "derde persoon" rukt in al zijn verschijningen (minnaar, nonkel, sprookjesfiguur...) de twee vrouwen te pas en te onpas uit hun wereld naar een mogelijke andere wereld. De muziek, dé plek waar een verloren harmonie teruggevonden wordt, bestaat uit zweverige duetten, en/of misplaatste samenhang. "De Alpenzuses" is een voorstelling die absurditeit tot norm verheft, waarin realiteit en fictie hand in hand gaan en leiden tot de meest krankzinnige, maar toch herkenbare situaties.

Acteurs: Koen De Graeve, Dahlia Pessemiers en Nele Bouwens
Tekst en muziek: Dahlia Pessemiers en Nele Bouwens
Regie: Koen De Graeve
Eindregie: Manou Kersting
Productie: de factorie
ism Studio Herman Teirlinck

'Het was die keer
dat ik in een
restaurant zat
vol mannen
die stuk voor stuk
probeerden te bewijzen
dat ze de kleinste hadden'

Willy Dee

7 februari '91